

I

(Lovgivningsmæssige retsakter)

DIREKTIVER

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2015/2302

af 25. november 2015

om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af Rådets direktiv 90/314/EØF

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 114,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter høring af Regionsudvalget,

efter den almindelige lovgivningsprocedure ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Rådets direktiv 90/314/EØF ⁽³⁾ giver forbrugerne en række vigtige rettigheder med hensyn til pakkerejser, særligt med hensyn til krav om oplysninger, de erhvervsdrivendes ansvar for levering af pakkerejsen i overensstemmelse med aftalen og beskyttelse mod en rejsearrangørs eller formidlers insolvens eller konkurs. Det er imidlertid nødvendigt at tilpasse reglerne i lovgivningen til udviklingen på markedet for at gøre dem mere egnede til det indre marked, fjerne visse tvetydigheder og afhjælpe den manglende regulering af visse forhold.
- (2) Turismen spiller en væsentlig rolle i Unionens økonomi, og pakkerejser, pakkeferier og pakketure («pakkerejser») udgør en væsentlig andel af rejsemarkedet. Dette marked er undergået væsentlige forandringer siden vedtagelsen af direktiv 90/314/EØF. Ved siden af de traditionelle distributionskanaler har internettet fået stigende betydning som medium, hvor rejseudbud udbydes eller sælges. Rejseudbud kombineres ikke alene i form af traditionelle pakkerejser, der er arrangeret på forhånd, men kombineres ofte efter kundens behov. Mange af disse kombinationer af rejseudbud befinder sig i en juridisk »gråzone« eller er klart ikke omfattet af direktiv 90/314/EØF. Nærværende direktiv tager sigte på at tilpasse beskyttelsens omfang til at tage højde for denne udvikling, på at skabe større gennemsigtighed og på at øge retssikkerheden både for de rejsende og for de erhvervsdrivende.

⁽¹⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 73.

⁽²⁾ Europa-Parlamentets holdning af 12.3.2014 (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Rådets førstebehandlingsholdning af 18.9.2015 (EUT C 360 af 30.10.2015, s. 1). Europa-Parlamentets holdning af 27.10.2015 (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ Rådets direktiv 90/314/EØF af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59).

- (3) Efter artikel 169, stk. 1, og artikel 169, stk. 2, litra a), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) skal Unionen bidrage til at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau ved foranstaltninger, som vedtages i henhold til artikel 114 i TEUF.
- (4) Direktiv 90/314/EØF indrømmer medlemsstaterne et vidt skøn ved gennemførelsen. Der er derfor stadig betydelige forskelle mellem lovene i medlemsstaterne. Forskellige regler fører til højere omkostninger for virksomhederne og lægger hindringer i vejen for dem, der ønsker at drive virksomhed på tværs af landegrænserne, hvorved forbrugernes valgmuligheder begrænses.
- (5) I henhold til artikel 26, stk. 2, og artikel 49 i TEUF skal det indre marked udgøre et område uden indre grænser med fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser og etableringsfrihed. Harmoniseringen af de rettigheder og forpligtelser, der følger af aftaler vedrørende pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer er nødvendig, hvis der skal skabes et egentligt indre marked for forbrugerne på dette område og findes den rette balance mellem et højt niveau af forbrugerbeskyttelse og virksomhedernes konkurrenceevne.
- (6) Det fulde potentiale i markedet for salg af pakkerejser over landegrænserne i Unionen er endnu ikke fuldt udnyttet. Forskellene på de regler, der beskytter de rejsende i forskellige medlemsstater, medvirker til at afskrække de rejsende i en medlemsstat fra at købe pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer i en anden medlemsstat og medvirker på samme måde til at afskrække rejsearrangører og formidlere i en medlemsstat fra at sælge disse ydelser i en anden medlemsstat. Det er nødvendigt at foretage en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, så de rejsende og de erhvervsdrivende kan drage fuld nytte af det indre marked, samtidig med at der sikres et højt forbrugerbeskyttelsesniveau i hele Unionen.
- (7) De fleste rejsende, der køber pakkerejser eller sammensatte rejsearrangementer, er forbrugere i EU-forbrugerlovgivningens forstand. Det er dog ikke altid let at udskille forbrugerne fra repræsentanter for små virksomheder eller erhvervsdrivende, der bestiller rejser i tilknytning til deres virksomhed eller erhverv gennem de samme kanaler som forbrugerne. Disse rejsende har ofte behov for et tilsvarende beskyttelsesniveau. Derimod er der virksomheder og organisationer, der arrangerer rejser på grundlag af en generel aftale, der ofte er indgået med henblik på flere rejsearrangementer eller en nærmere bestemt periode, f.eks. med et rejsebureau. Denne type rejsearrangementer kræver ikke det samme beskyttelsesniveau som det, der er tiltænkt forbrugerne. Derfor bør dette direktiv finde anvendelse på forretningsrejsende, herunder udøvere af liberale erhverv, eller selvstændige erhvervsdrivende eller andre fysiske personer, hvis de ikke arrangerer rejser på grundlag af en generel aftale. Med henblik på at undgå en sammenblanding med begrebet »forbruger« som defineret i anden EU-lovgivning bør de personer, der nyder beskyttelse efter dette direktiv, betegnes »rejsende«.
- (8) Rejseydelser kan kombineres på mange forskellige måder, og derfor bør alle kombinationer af rejseydelser, der har visse kendetegn, som rejsende typisk forbinder med pakkerejser, anses for at være pakkerejser, navnlig hvis forskellige rejseydelser kombineres i et enkelt rejseprodukt, som rejsearrangøren påtager sig ansvaret for bliver leveret i overensstemmelse med aftalen. I overensstemmelse med retspraksis ved Den Europæiske Unions Domstol⁽¹⁾ bør det ikke gøre nogen forskel, om rejseydelserne kombineres, før der er etableret kontakt med den rejsende, eller på den rejsendes foranledning eller i overensstemmelse med en udvælgelse, den rejsende har foretaget. De samme principper bør finde anvendelse, uanset om bestillingen foretages gennem en detailhandel eller online.
- (9) Af hensyn til gennemsigtigheden bør der sondres mellem pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, hvor online- eller detailhandelnde formidler tilvejebringelse af rejseydelser for rejsende med henblik på den rejsendes indgåelse af aftaler om rejseydelser med forskellige tjenesteydere, herunder gennem forbundne bestillingsprocedurer, idet disse rejsearrangementer ikke har en pakkerejser kendetegn, og det derfor ikke ville være rimeligt at anvende alle de forpligtelser, der gælder i forbindelse med pakkerejser, på de sammensatte rejsearrangementer.
- (10) I lyset af markedsudviklingen bør pakkerejser defineres yderligere på grundlag af alternative saglige kriterier, som hovedsageligt vedrører, hvordan rejseydelserne præsenteres eller købes, og hvor rejsende kan have en rimelig forventning om at blive beskyttet af dette direktiv. Det er f.eks. tilfældet, når forskellige typer af rejseydelser købes med henblik på den samme rejse eller ferie fra et enkelt salgssted, og disse ydelser er blevet valgt inden den rejsende accepterer at betale, dvs. inden for samme bestillingsprocedure, og når ydelserne udbydes, sælges eller faktureres til en samlet pris, samt når sådanne tjenester annonceres eller sælges under betegnelsen »pakkerejse« eller under en lignende betegnelse, der angiver en tæt forbindelse mellem de pågældende rejseydelser. Sådanne lignende betegnelser kunne f.eks. være »samlet tilbud«, »all inclusive« eller »arrangement med alt inkluderet«.

(¹) Jf. Domstolens dom af 30.4.2002, Club-Tour, Viagens e Turismo SA mod Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido, med deltagelse af Club Med Viagens Ld, sag C-400/00, ECLI:EU:C:2002:272.

- (11) Det bør præciseres, at rejseydelser, der kombineres efter indgåelse af en aftale, hvorved en erhvervsdrivende giver den rejsende ret til at vælge blandt et udvalg af forskellige typer rejseydelser, som f.eks. ved gaveæsker indeholdende en pakkerejse, anses for at udgøre pakkerejser. Endvidere bør en kombination af rejseydelser anses for at være en pakkerejse, når den rejsendes navn, betalingsoplysninger og e-mailadresse overføres mellem de erhvervsdrivende, og endnu en aftale indgås senest 24 timer efter, at bestillingen af den første rejseydelse er bekræftet.
- (12) Samtidig bør der sondres mellem sammensatte rejsearrangementer og rejseydelser, som rejsende bestiller særskilt, ofte på forskellige tidspunkter, selv hvis det er med henblik på den samme rejse eller ferie. Der bør også sondres mellem sammensatte rejsearrangementer online og linkede websider, hvis formål ikke er, at der skal indgås en aftale med den rejsende, og link, hvorigennem rejsende alene bliver oplyst om andre rejseydelser generelt, f.eks. når et hotel eller en arrangør af en begivenhed på deres websted angiver en liste over alle de operatører, der tilbyder transport til deres placering, uden at dette står i forbindelse med en bestilling, eller når der bruges »cookies« eller metadata til at indsætte annoncer på websteder.
- (13) Der bør fastsættes særlige regler for både online- og detailhandlende, som under et enkelt besøg eller i forbindelse med en enkelt kontakt på deres salgssted bistår rejsende med at indgå særskilte aftaler med forskellige tjenesteydere, og for onlinehandlende, som f.eks. gennem forbundne onlinebestillingsprocedurer på måltret vis formidler køb af som minimum én yderligere rejseydelse fra en anden erhvervsdrivende, når en aftale indgås højst 24 timer efter bekræftelsen af den første rejseydelse. En sådan formidling vil ofte være baseret på et kommercielt link, der indebærer betaling mellem den erhvervsdrivende, der formidler køb af yderligere rejseydelser, og den anden erhvervsdrivende, uanset beregningsmetoden for en sådan betaling, som f.eks. kan baseres på antallet af klik eller på omsætningen. Disse regler ville f.eks. finde anvendelse, når en rejsende sammen med bekræftelsen af bestillingen af en første rejseydelse såsom en fly- eller togrejse modtager en opfordring til at bestille en yderligere rejseydelse, der fås på den valgte rejsedestination, f.eks. et hotelophold, med et link til det websted, hvor der kan foretages bestilling, hos en anden tjenesteyder eller mellemmand. Selv om disse arrangementer ikke bør udgøre pakkerejser i dette direktivs forstand, i medfør af hvilket én rejsearrangør er ansvarlig for, at rejseydelserne leveres i overensstemmelse med aftalen, udgør disse sammensatte rejsearrangementer en alternativ forretningsmodel, der ofte er i nær konkurrence med pakkerejser.
- (14) For at sikre fair konkurrence og beskytte de rejsende bør forpligtelsen til i tilstrækkeligt omfang at godtgøre, at der er garanti for refusion af betalinger og hjemtransport af de rejsende i tilfælde af insolvens eller konkurs, også finde anvendelse ved sammensatte rejsearrangementer.
- (15) Køb af en særskilt rejseydelse i form af en enkelt rejseydelse bør hverken anses for at være en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement.
- (16) For at skabe øget klarhed for de rejsende og give dem mulighed for at træffe et kvalificeret valg mellem de forskellige typer rejsearrangementer, der udbydes, bør erhvervsdrivende have pligt til klart og tydeligt at oplyse, om de tilbyder en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement, og stille oplysninger til rådighed om det tilsvarende beskyttelsesniveau, før den rejsende accepterer at betale. En erhvervsdrivendes erklæring om, hvilken retlig karakter det rejseprodukt, der markedsføres, har, bør svare til det pågældende produkts faktiske retlige karakter. De relevante retshåndhævende myndigheder bør gribe ind, hvis de erhvervsdrivende ikke giver de rejsende korrekte oplysninger.
- (17) Kun kombinationer af visse forskellige typer af rejseydelser såsom indkvartering, befording af passagerer med bus, tog, eller ad sø- eller luftvejen samt udlejning af motorkøretøjer eller visse motorcykler bør tages i betragtning ved fastlæggelsen af, hvorvidt der er tale om en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement. Indkvartering for at tage mere varigt ophold, herunder i forbindelse med længerevarende sprogkurser, bør ikke anses for indkvartering i dette direktivs forstand. Finansielle ydelser, såsom rejseforsikringer, bør ikke betragtes som rejseydelser. Endvidere bør ydelser, der er en uløselig del af en anden rejseydelse, ikke betragtes som rejseydelser i sig selv. Dette omfatter f.eks. transport af bagage, der leveres som en del af befording af passagerer, mindre transportydelser, såsom befording af passagerer som led i en guidet tur eller transport mellem et hotel og en lufthavn eller en banegård, måltider, drikkevarer og rengøring, der leveres som en del af indkvartering, eller adgang til faciliteter på stedet, f.eks. en swimmingpool, en sauna, en spa eller et motionsrum, som er inkluderet for hotelgæster. Det betyder også, at i tilfælde, hvor der i modsætning til et krydstogt leveres indkvartering natten over som en del af passagertransport ad vej, med jernbane eller ad sø- eller luftvejen, bør indkvartering ikke betragtes som en rejseydelse i sig selv, hvis den primære bestanddel tydeligvis er transport.

- (18) Andre turistydelser, der ikke er en uløselig del af befordring af passagerer, indkvartering eller udlejningen af motorkøretøjer eller visse motorcykler, kan f.eks. bestå i entré til koncerter, sportsbegivenheder, udflugter eller forlystelsesparker, guidede ture, liftkort og leje af sportsudstyr såsom skiudstyr eller spabehandlinger. Hvis sådanne ydelser kun kombineres med én anden type rejseydelse, f.eks. indkvartering, bør dette dog kun medføre sammensætning af en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement, hvis de udgør en væsentlig andel af pakkerejsens eller det sammensatte rejsearrangements samlede værdi eller annonceres som eller på anden måde udgør en væsentlig bestanddel af rejsen eller ferien. Hvis andre turistydelser udgør 25 % eller mere af kombinationens værdi, bør disse ydelser anses for at udgøre en væsentlig andel af pakkerejsens værdi eller de sammensatte rejsearrangementer. Det bør præciseres, at det ikke udgør en pakkerejse, hvis der tilføjes andre turistydelser til f.eks. hotelophold, som er bestilt som en særskilt ydelse efter den rejsendes ankomst til hotellet. Dette bør ikke medføre en omgåelse af direktivet, hvor rejsearrangører eller formidlere tilbyder den rejsende valget mellem yderligere turistydelser på forhånd og derefter tilbyder først at indgå aftalen om disse ydelser, efter at leveringen af den første rejseydelse er påbegyndt.
- (19) Da der ikke er et lige så stort behov for at beskytte rejsende ved korte ture, og for ikke at pålægge de erhvervsdrivende en unødvendig byrde, bør ture, der varer under 24 timer, og som ikke omfatter indkvartering, samt pakkerejser eller sammensatte rejsearrangementer, der udbydes eller formidles lejlighedsvis og på nonprofitbasis og kun til en begrænset gruppe af rejsende, ikke være omfattet af direktivet. Sidstnævnte kan f.eks. omfatte ture, der højst et par gange om året arrangeres af velgørende organisationer, sportsklubber eller skoler for deres medlemmer uden at blive udbudt til offentligheden. Passende oplysninger om denne udelukkelse bør gøres tilgængelig for offentligheden for at sikre, at erhvervsdrivende og rejsende i passende omfang er oplyst om, at disse pakkerejser eller sammensatte rejsearrangementer ikke er omfattet af dette direktiv.
- (20) Dette direktiv bør ikke berøre national aftaleret, for så vidt angår de forhold, der ikke er reguleret i direktivet.
- (21) Medlemsstaterne bør fortsat i overensstemmelse med EU-retten have kompetence til at anvende bestemmelserne i dette direktiv på områder, der ikke er omfattet af dets anvendelsesområde. Medlemsstaterne kan derfor opretholde eller indføre national lovgivning, der svarer til bestemmelserne eller visse bestemmelser i dette direktiv, for så vidt angår aftaler, der falder uden for dette direktivs anvendelsesområde. For eksempel kan medlemsstaterne opretholde eller indføre tilsvarende bestemmelser for visse enkeltstående aftaler vedrørende enkelte rejseydelser (såsom leje af feriehus) eller for pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, der udbydes eller formidles på nonprofitbasis til en begrænset gruppe af rejsende, og kun lejlighedsvis, eller for pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer af en varighed på under 24 timer, der ikke omfatter indkvartering.
- (22) Det, der navnlig kendetegner en pakkerejse, er, at der er én erhvervsdrivende, der som rejsearrangør er ansvarlig for, at hele pakkerejsen leveres i overensstemmelse med aftalen. Kun i tilfælde, hvor en anden erhvervsdrivende optræder som rejsearrangør af en pakkerejse, bør den erhvervsdrivende, typisk et detail- eller onlinerejsebureau, kunne nøjes med at optræde som formidler eller mellemmand og ikke have ansvaret som rejsearrangør. Hvorvidt en erhvervsdrivende optræder som arrangør af en given pakkerejse, bør afhænge af, i hvilken grad denne erhvervsdrivende er involveret i sammensætningen af pakkerejsen, og ikke af, hvordan den erhvervsdrivende betegner sin virksomhed. Når det overvejes, om en erhvervsdrivende er rejsearrangør eller formidler, bør det ikke gøre nogen forskel, om den erhvervsdrivende selv leverer ydelserne eller præsenterer sig som et rejsebureau, der handler på vegne af den rejsende.
- (23) Direktiv 90/314/EØF har indrømmet medlemsstaterne skønsbeføjelser til at fastsætte, hvorvidt formidlere, rejsearrangører eller både formidlere og rejsearrangører er ansvarlige for, at en pakkerejse leveres i overensstemmelse med aftalen. Denne fleksibilitet har ført til tvetydigheder i nogle medlemsstater med hensyn til, hvilke erhvervsdrivende der er ansvarlige for leveringen af de relevante rejseydelser. Det bør derfor klargøres i nærværende direktiv, at rejsearrangørerne er ansvarlige for leveringen af de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen om pakkerejsen, medmindre det er fastsat i national ret, at både rejsearrangøren og formidleren er ansvarlige.
- (24) Med hensyn til pakkerejser bør formidlere sammen med rejsearrangøren være ansvarlige for, at der gives tilstrækkelige oplysninger forud for aftalens indgåelse. For at lette kommunikationen, særligt i forhold over landegrænserne, bør rejsende kunne kontakte rejsearrangøren gennem den formidler, de har købt pakkerejsen igennem.
- (25) Den rejsende bør have alle nødvendige oplysninger inden købet af pakkerejsen, uanset om den sælges ved hjælp af fjernkommunikation, på forretningsstedet eller ved hjælp af andre former for distribution. Ved videregivelsen af disse oplysninger bør den erhvervsdrivende tage hensyn til de særlige behov hos rejsende, som er særlig sårbare på grund af deres alder eller fysiske handicap, når den erhvervsdrivende med rimelighed kunne indse, at der var sådanne behov.

- (26) Vigtige oplysninger, f.eks. om de væsentligste kendetegn ved rejseudlejserne eller priser, der forekommer i annoncer, på rejsearrangørens websted eller i brochurer som en del af oplysningerne forud for aftalens indgåelse, bør være bindende, medmindre rejsearrangøren forbeholder sig ret til at foretage ændring heraf og disse ændringer klart, forståeligt og tydeligt meddeles den rejsende inden indgåelse af aftalen om pakkerejsen. I lyset af de nye kommunikationsteknologier, der gør det nemt at foretage ajourføringer, er der imidlertid ikke længere noget behov for at fastsætte særlige regler om brochurer, men det bør i stedet sikres, at ændringer af oplysningerne forud for aftalens indgåelse kommunikerer til den rejsende. Det bør altid være muligt at foretage ændringer i oplysninger forud for aftalens indgåelse, når begge parter i aftalen om pakkerejsen udtrykkeligt er enige herom.
- (27) Oplysningskravene i dette direktiv er udtømmende, men bør ikke berøre de oplysningskrav, der stilles i anden gældende EU-lovgivning ⁽¹⁾.
- (28) Rejsearrangørerne bør stille generelle oplysninger til rådighed om visumpligt i destinationslandet. Oplysninger om, hvor lang tid det omtrent tager at opnå visum, kan stilles til rådighed i form af en henvisning til officielle oplysninger i destinationslandet.
- (29) Under hensyntagen til de særlige forhold ved aftaler om pakkerejser bør der træffes bestemmelse om aftaleparternes rettigheder og forpligtelser i perioden før og efter pakkerejsens begyndelse, navnlig når pakkerejsen ikke leveres i overensstemmelse med aftalen, eller der sker en ændring i visse omstændigheder.
- (30) Da pakkerejser ofte købes lang tid i forvejen, kan der indtræde uforudsete begivenheder. Den rejsende bør derfor under visse betingelser have ret til at overdrage en aftale om en pakkerejse til en anden rejsende. I disse situationer bør rejsearrangøren kunne kræve sine udgifter betalt, f.eks. hvis en underleverandør opkræver et gebyr for at ændre navnet på den rejsende eller for at annullere en billet til befordring og udstede en ny.
- (31) Rejsende bør også kunne opsigte aftalen om en pakkerejse når som helst inden pakkerejsens begyndelse mod betaling af et passende og begrundet opsigelsesgebyr under hensyntagen til forventede omkostningsbesparelser og indtægter fra afsættelse af rejseudlejserne til anden side. De bør også have ret til at opsigte aftalen om en pakkerejse uden betaling af et opsigelsesgebyr, når levering af pakkerejsen vil blive væsentligt berørt af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder. Dette kan f.eks. omfatte krigsførelse, andre alvorlige sikkerhedsproblemer såsom terrorisme, betydelige risici for menneskers sundhed såsom udbrud af en alvorlig sygdom på rejsedestinationen eller naturkatastrofer såsom oversvømmelser, jordskælv eller vejrforhold, der gør det umuligt at rejse sikkert til destinationen som fastsat i aftalen om pakkerejsen.
- (32) I særlige situationer bør rejsearrangøren også have ret til at opsigte aftalen om pakkerejsen inden pakkerejsens begyndelse uden at betale erstatning, f.eks. hvis minimumsantallet af deltagere ikke er nået, og der i aftalen er taget forbehold for denne mulighed. I så fald bør rejsearrangøren refundere alle de betalinger, der er foretaget i forbindelse med pakkerejsen.
- (33) I visse tilfælde bør rejsearrangørerne have lov til ensidigt at foretage ændringer i aftalen om en pakkerejse. De rejsende bør dog have ret til at opsigte aftalen om en pakkerejse, hvis ændringerne betydeligt forandrer rejseudlejsernes væsentligste kendetegn. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis kvaliteten eller værdien af rejseudlejserne falder. Ændringer i de afgang- eller ankomsttider, der er angivet i aftalen om pakkerejsen, bør

⁽¹⁾ Jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked («Direktivet om elektronisk handel») (EFT L 178 af 17.7.2000, s. 1) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/123/EF af 12. december 2006 om tjenesteydelser i det indre marked (EUT L 376 af 27.12.2006, s. 36) samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2111/2005 af 14. december 2005 om opstilling af en fællesskabsliste over luftfartsselskaber med driftsforbud i Fællesskabet og oplysning til passagerer om det transporterende luftfartsselskabs identitet, samt ophævelse af artikel 9 i direktiv 2004/36/EF (EUT L 344 af 27.12.2005, s. 15), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1107/2006 af 5. juli 2006 om handicappede og bevægelseshæmmede personers rettigheder, når de rejser med fly (EUT L 204 af 26.7.2006, s. 1), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1371/2007 af 23. oktober 2007 om jernbanepassagerers rettigheder og forpligtelser (EUT L 315 af 3.12.2007, s. 14), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008 af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet (EUT L 293 af 31.10.2008, s. 3), Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1177/2010 af 24. november 2010 om passagerers rettigheder ved sørejser og rejser på indre vandveje og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 (EUT L 334 af 17.12.2010, s. 1) og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 181/2011 af 16. februar 2011 om buspassagerers rettigheder og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 (EUT L 55 af 28.2.2011, s. 1).

betrages som væsentlige, hvis de f.eks. påfører den rejsende betydelig ulejlighed eller ekstra omkostninger, f.eks. ændring af befordring eller indkvartering. Det bør kun være muligt at forhøje prisen, hvis der er ændringer i prisen for befordring af passagerer som følge af prisen på brændstof eller andre energikilder, i skatter eller afgifter, der pålægges af en tredjemand, der ikke direkte er involveret i leveringen af de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen om pakkerejsen, eller i valutakurser af relevans for pakkerejsen, og kun hvis aftalen udtrykkeligt tager forbehold for muligheden for en sådan prisstigning og angiver, at den rejsende er berettiget til en prisnedsættelse svarende til et fald i disse priser. Hvis rejsearrangøren foreslår en prisstigning på mere end 8 % af den samlede pris, bør den rejsende have ret til at opsigse aftalen om pakkerejsen uden betaling af et opsigelsesgebyr.

- (34) Der bør fastsættes særlige regler om retsmidler i tilfælde af en mangel i opfyldelsen af aftalen om pakkerejsen. Den rejsende bør have ret til at få en løsning på problemer, og når en betydelig andel af de rejseydelser, der er omfattet af aftalen om pakkerejsen, ikke kan leveres, bør den rejsende have tilbudt passende alternative arrangementer. Hvis rejsearrangøren ikke afhjælper manglen inden for en rimelig frist, der fastsættes af den rejsende, bør den rejsende selv kunne gøre det og anmode om refusion af de nødvendige udgifter. I visse tilfælde bør det ikke være nødvendigt at fastsætte en tidsfrist, navnlig hvis øjeblikkelig afhjælpning er påkrævet. Dette gælder for eksempel, når den rejsende bliver nødt til at tage en taxa for at nå sit fly til tiden, fordi en bus, der er organiseret af rejsearrangøren, er forsinket. Rejsende bør også have ret til prisnedsættelse, opsigelse af aftalen om pakkerejsen og/eller erstatning. Erstatningen bør også dække ikkeøkonomisk skade, f.eks. erstatning for tabt rejse- eller feriegæde, fordi der er væsentlige problemer med leveringen af de relevante rejseydelser. Den rejsende bør være forpligtet til uden unødigt forsinkelse, under hensyn til sagens omstændigheder, at oplyse rejsearrangøren om en eventuel mangel, som vedkommende konstaterer under levering af en rejseydelse, der er inkluderet i aftalen om pakkerejsen. Undladelse af at gøre dette kan tages i betragtning ved fastsættelsen af den passende prisnedsættelse eller erstatning, når en sådan meddelelse ville have undgået eller mindsket skaden.
- (35) For at sikre sammenhæng i reglerne bør dette direktivs bestemmelser tilpasses til de internationale konventioner, der regulerer rejseydelser, og med EU-lovgivningen om passagerrettigheder. Når rejsearrangøren er ansvarlig for manglende eller mangelfuld levering af de rejseydelser, der er omfattet af aftalen om pakkerejsen, bør rejsearrangøren kunne påberåbe sig de begrænsninger i tjenesteydernes ansvar, der er fastsat i internationale konventioner, såsom Montrealkonventionen af 1999 om indførelse af visse ensartede regler for international luftbefordring ⁽¹⁾, konventionen af 1980 om internationale jernbanebefordringer (COTIF) ⁽²⁾ og Athenkonventionen af 1974 om transport af passagerer og deres bagage til søs ⁽³⁾. Når det på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder er umuligt at sikre rettidig befordring af den rejsende tilbage til afrejsestedet, bør rejsearrangøren bære omkostningerne ved den rejsendes nødvendige indkvartering, dog højst for en periode på tre nætter for hver rejsende, medmindre der er fastsat længere perioder i eksisterende eller fremtidig EU-lovgivning om passagerrettigheder.
- (36) Dette direktiv bør ikke gribe ind i de rejsendes ret til at fremsætte krav både i henhold til dette direktiv og i henhold til anden relevant EU-lovgivning eller internationale konventioner, så de rejsende fortsat har mulighed for at rejse krav over for rejsearrangøren, transportøren eller en anden ansvarlig part eller efter omstændighederne over for mere end én part. Det bør præciseres, at med henblik på at undgå overkompensation bør erstatning eller prisnedsættelse, der gives i henhold til dette direktiv, og erstatning eller prisnedsættelse, der gives i henhold til anden relevant EU-lovgivning eller internationale konventioner, fratrækkes hinanden. Rejsearrangørens ansvar bør ikke være til hinder for retten til at søge regres hos tredjemand, herunder hos tjenesteydere.
- (37) Hvis den rejsende er kommet ud i vanskeligheder under rejsen eller ferien, bør rejsearrangøren være forpligtet til at yde passende bistand uden unødigt forsinkelse. Denne bistand bør hovedsagelig bestå i, hvor det er relevant, at oplyse om forhold såsom lægehjælp, lokale myndigheder og konsular bistand, samt at yde praktisk hjælp, f.eks. med fjernkommunikation og alternative rejsearrangementer.

⁽¹⁾ Rådets afgørelse 2001/539/EF af 5. april 2001 om Det Europæiske Fællesskabs godkendelse af konventionen om indførelse af visse ensartede regler for international luftbefordring (Montrealkonventionen) (EFT L 194 af 18.7.2001, s. 38).

⁽²⁾ Rådets afgørelse 2013/103/EU af 16. juni 2011 om undertegnelse og indgåelse af aftalen mellem Den Europæiske Union og Den Mellemstatslige Organisation for Internationale Jernbanebefordringer om Den Europæiske Unions tiltrædelse af konventionen om internationale jernbanebefordringer (COTIF) af 9. maj 1980, som ændret ved Vilniusprotokollen af 3. juni 1999 (EUT L 51 af 23.2.2013, s. 1).

⁽³⁾ Rådets afgørelse 2012/22/EU af 12. december 2011 om Den Europæiske Unions tiltrædelse af protokollen af 2002 til Athenkonventionen om transport af passagerer og deres bagage til søs, 1974, undtagen artikel 10 og 11 (EUT L 8 af 12.1.2012, s. 1).

- (38) I sin meddelelse af 18. marts 2013 med titlen »Passagerbeskyttelse i tilfælde af luftfartsselskabers konkurs« beskrev Kommissionen foranstaltninger til at forbedre beskyttelsen af rejsende i tilfælde af et luftfartsselskabs konkurs, herunder bedre håndhævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 ⁽¹⁾ og af forordning (EF) nr. 1008/2008, og samarbejde med interessenter inden for branchen, idet den ville overveje et lovgivningsmæssigt initiativ, hvis foranstaltningerne ikke var tilstrækkelige. Meddelelsen vedrører køb af en enkelt bestanddel, nemlig lufttransport, og vedrører derfor ikke beskyttelse mod konkurs eller insolvens for pakkerejser og for sammensatte rejsearrangementer.
- (39) Medlemsstaterne bør sikre, at rejsende, der køber en pakkerejse, fuldt ud er beskyttet i tilfælde af, at rejsearrangøren går konkurs eller bliver insolvent. De medlemsstater, hvor rejsearrangørerne er etableret, bør sikre, at de stiller sikkerhed for refusion af alle betalinger, der er foretaget af eller på vegne af rejsende, og, for så vidt som en pakkerejse indbefatter befordring af passagerer, for de rejsendes hjemtransport i tilfælde af rejsearrangørernes konkurs eller insolvens. Dog bør det være muligt at rejsende tilbydes fortsættelse af pakkerejsen. Medlemsstaterne bør fortsat have et skøn med hensyn til, hvordan der arrangeres beskyttelse mod konkurs eller insolvens, men de bør sikre, at beskyttelsen er effektiv. Effektivitet betyder, at beskyttelsen bør blive tilgængelig, så snart rejseudgifter som en konsekvens af rejsearrangørens likviditetsproblemer ikke bliver udført, ikke vil blive udført eller kun delvist vil blive udført, eller når tjenesteydere kræver, at de rejsende betaler for dem. Medlemsstaterne bør kunne kræve, at rejsearrangører giver de rejsende en attest, der dokumenterer et direkte krav over for den udbyder, der yder beskyttelse mod konkurs eller insolvens.
- (40) For at beskyttelsen mod konkurs eller insolvens kan være effektiv, bør den dække de forventelige betalinger, der rammes af rejsearrangørens konkurs eller insolvens, og i givet fald de forventelige hjemtransportomkostninger. Det betyder, at beskyttelsen bør være tilstrækkelig til at dække alle forventelige betalinger, der er foretaget af eller på vegne af rejsende i forbindelse med pakkerejser i højsæsonen under hensyntagen til perioden mellem modtagelsen af sådanne betalinger og afslutningen af rejsen eller ferien, samt i givet fald de forventelige hjemtransportomkostninger. Dette vil generelt betyde, at sikkerheden skal dække en tilstrækkelig høj procentdel af rejsearrangørens omsætning, for så vidt angår pakkerejser, og kan afhænge af faktorer såsom typen af de solgte pakkerejser, herunder transportmiddel, rejsedestination og eventuelle lovmæssige begrænsninger eller rejsearrangørers forpligtelser med hensyn til størrelsen af de forudbetalinger, som denne må modtage, og deres timing inden pakkerejsens begyndelse. Da den nødvendige dækning kan beregnes på grundlag af de seneste forretningsdata såsom omsætningen i det seneste regnskabsår, bør rejsearrangørerne være forpligtet til at tilpasse beskyttelsen mod konkurs eller insolvens ved øgede risici, herunder en betydelig stigning i salget af pakkerejser. Ved den effektive beskyttelse mod konkurs eller insolvens bør der dog ikke tages hensyn til meget usandsynlige risici, f.eks. den samtidige insolvens eller konkurs af flere af de største rejsearrangører, hvilket i uforholdsmæssig høj grad ville have en indvirkning på omkostningerne til beskyttelse og således hæmme dens effektivitet. I sådanne tilfælde kan garantien for tilbagebetaling være begrænset.
- (41) På grund af forskellene i national ret og praksis vedrørende parterne i en aftale om en pakkerejse og modtagelsen af betalinger, der er foretaget af eller på vegne af rejsende, bør medlemsstaterne kunne kræve, at formidlere tillige tilvejebringer beskyttelse mod konkurs eller insolvens.
- (42) I overensstemmelse med direktiv 2006/123/EF er det hensigtsmæssigt at fastsætte regler for at forhindre, at forpligtelserne med hensyn til beskyttelse mod konkurs eller insolvens virker som en hindring for den frie bevægelighed for tjenesteydelser og etableringsfriheden. Medlemsstaterne bør derfor være forpligtet til at anerkende beskyttelse mod konkurs eller insolvens efter retten i etableringsmedlemsstaten. For at lette det administrative samarbejde og tilsyn med rejsearrangører og, hvis relevant, formidlere, der opererer i forskellige medlemsstater, med hensyn til beskyttelse mod konkurs eller insolvens bør medlemsstaterne være forpligtet til at udpege centrale kontaktpunkter.
- (43) Erhvervsdrivende, der formidler sammensatte rejsearrangementer, bør være forpligtet til at oplyse de rejsende om, at de ikke køber en pakkerejse, og at den enkelte leverandør af en rejseudgift alene er ansvarlig for korrekt opfyldelse af sin aftale. Erhvervsdrivende, der formidler sammensatte rejsearrangementer, bør desuden være forpligtet til at yde beskyttelse mod konkurs eller insolvens med hensyn til refusion af betalinger, som de modtager, og, i det omfang de er ansvarlige for befordring af passagerer, med hensyn til rejsendes hjemtransport, og bør oplyse de rejsende herom. Erhvervsdrivende, der er ansvarlige for opfyldelsen af de individuelle aftaler, der indgår i et sammensat rejsearrangement, er omfattet af den almindelige EU-lovgivning om forbrugerbeskyttelse og sektorspecifik EU-lovgivning.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT L 46 af 17.2.2004, s. 1).

- (44) Når der fastlægges bestemmelser om ordninger til beskyttelse mod konkurs eller insolvens med hensyn til pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, bør medlemsstaterne ikke forhindres i at tage hensyn til mindre virksomheders særlige situation, samtidig med at de sikrer det samme beskyttelsesniveau for de rejsende.
- (45) Rejsende bør ydes beskyttelse mod fejl, der opstår i forbindelse med bestillingsproceduren for så vidt angår pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.
- (46) Det bør fastsættes, at rejsende ikke kan give afkald på rettigheder i henhold til dette direktiv, og at rejsearrangører og erhvervsdrivende, der formidler sammensatte rejsearrangementer, ikke kan undvige deres forpligtelser ved at hævde, at de alene handler som rejsetjenesteydere, mellemmand eller i anden egenskab.
- (47) Medlemsstaterne bør fastsætte bestemmelser om de sanktioner, der pålægges for overtrædelse af nationale bestemmelser til gennemførelse af dette direktiv, og bør sikre, at de gennemføres. Sanktionerne bør være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.
- (48) Vedtagelsen af dette direktiv nødvendiggør en tilpasning af visse EU-retsakter om forbrugerbeskyttelse. Navnlig bør det afklares, at Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004⁽¹⁾ finder anvendelse på overtrædelser af nærværende direktiv. Under hensyntagen til, at Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU⁽²⁾ i sin nuværende affattelse ikke finder anvendelse på aftaler omfattet af direktiv 90/314/EØF, er det endvidere nødvendigt at ændre direktiv 2011/83/EU for at sikre, at det fortsat finder anvendelse på individuelle rejseudrejser, som indgår i et sammensat rejsearrangement, for så vidt som de individuelle ydelser ikke på anden måde er undtaget fra anvendelsesområdet for direktiv 2011/83/EU, og at visse forbrugerrettigheder i det pågældende direktiv også finder anvendelse på pakkerejser.
- (49) Nærværende direktiv berører ikke reglerne om beskyttelse af personoplysninger fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF⁽³⁾ og EU-reglerne om international privatret, herunder Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008⁽⁴⁾.
- (50) Det bør præciseres, at dette direktivs reguleringsmæssige krav om beskyttelse mod konkurs eller insolvens og oplysninger om sammensatte rejsearrangementer også bør gælde for erhvervsdrivende, der ikke er etableret i en medlemsstat, men som på en hvilken som helst måde retter deres virksomhed, jf. forordning (EF) nr. 593/2008 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012⁽⁵⁾, mod en eller flere medlemsstater.
- (51) Målet for dette direktiv, nemlig at bidrage til det indre markeds funktion og til at opnå et så højt og så ensartet forbrugerbeskyttelsesniveau som muligt, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af dets omfang bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går direktivet ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.
- (52) Dette direktiv overholder de grundlæggende rettigheder og de principper, som anerkendes i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Dette direktiv overholder særligt friheden til at oprette og drive egen virksomhed, jf. chartrets artikel 16, samtidig med, at der sikres et højt forbrugerbeskyttelsesniveau i Unionen i overensstemmelse med chartrets artikel 38.

(1) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 af 27. oktober 2004 om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse («forordningen om forbrugerbeskyttelsessamarbejde») (EUT L 364 af 9.12.2004, s. 1).

(2) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF (EUT L 304 af 22.11.2011, s. 64).

(3) Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31).

(4) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17. juni 2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT L 177 af 4.7.2008, s. 6).

(5) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT L 351 af 20.12.2012, s. 1).

- (53) I henhold til den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter ⁽¹⁾ har medlemsstaterne forpligtet sig til i tilfælde, hvor det er berettiget, at lade meddelelsen af gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. I forbindelse med dette direktiv finder lovgiver, at fremsendelse af sådanne dokumenter er berettiget.
- (54) Direktiv 90/314/EØF bør derfor ophæves —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

KAPITEL I

GENSTAND, ANVENDELSESOMRÅDE, DEFINITIONER OG HARMONISERINGSNIVEAU

Artikel 1

Genstand

Formålet med dette direktiv er at bidrage til det indre markeds funktion og til opnåelse af et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, der er så ensartet som muligt, ved at tilnærme visse forhold i medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende aftaler, der indgås mellem rejsende og erhvervsdrivende, om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer.

Artikel 2

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv finder anvendelse på pakkerejser, der udbydes til salg eller sælges af erhvervsdrivende til rejsende, og på sammensatte rejsearrangementer, der formidles af erhvervsdrivende til rejsende.
2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på:
 - a) pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer af en varighed på under 24 timer, medmindre de omfatter indkvartering natten over
 - b) pakkerejser, der udbydes, og sammensatte rejsearrangementer, der formidles, lejlighedsvist og på nonprofitbasis, til udelukkende en begrænset gruppe rejsende
 - c) pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer, der købes på grundlag af en generel aftale med henblik på forretningsrejser mellem en erhvervsdrivende og en anden fysisk eller juridisk person, der handler som led i sit erhverv, sin virksomhed, sit håndværk eller sin profession.
3. Dette direktiv berører ikke almindelig national aftaleret såsom reglerne om aftalers gyldighed, indgåelse og virkning, for så vidt som almindelige aftaleretlige aspekter ikke reguleres i dette direktiv.

Artikel 3

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

1) »rejseydelse«:

a) passagerbefordring

b) indkvartering, som ikke er en uløselig del af befordringen af passagerer, og som ikke er for at tage varigt ophold

⁽¹⁾ EUT C 369 af 17.12.2011, s. 14.

- c) udlejning af biler, andre motorkøretøjer som defineret i artikel 3, nr. 11), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/46/EF ⁽¹⁾ eller af motorcykler, der kræver et kategori A-kørekort i overensstemmelse med artikel 4, stk. 3, litra c), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/126/EF ⁽²⁾
- d) enhver anden turistydelse, der ikke er en uløselig del af en rejseydelse som defineret i litra a), b) eller c)
- 2) »pakkerejse«: en kombination af mindst to forskellige typer rejseydelser med henblik på den samme rejse eller ferie, hvis
- a) ydelserne sammensættes af en enkelt erhvervsdrivende, herunder på foranledning af den rejsende eller i overensstemmelse med dennes udvælgelse, inden der indgås en enkelt aftale om alle ydelserne, eller
- b) ydelserne, uanset om der indgås særskilte aftaler med forskellige leverandører af rejseydelser,
- i) er købt fra et enkelt salgssted, og disse rejseydelser er blevet udvalgt, inden den rejsende accepterer at betale
- ii) udbydes til salg til, sælges til eller faktureres til en pris, hvor alt er inkluderet, eller til en samlet pris
- iii) annonceres til salg eller sælges under betegnelsen »pakkerejse« eller en lignende betegnelse
- iv) sammensættes efter indgåelsen af en aftale, hvori den erhvervsdrivende giver den rejsende ret til at vælge blandt et udvalg af forskellige typer rejseydelser, eller
- v) købes fra forskellige erhvervsdrivende gennem forbundne onlinebestillingsprocedurer, når den rejsendes navn, betalingsoplysninger og e-mailadresse er videregivet fra den erhvervsdrivende, med hvem den første aftale er indgået, til en anden eller andre erhvervsdrivende, og der senest 24 timer efter bekræftelsen af bestillingen af den første rejseydelse er indgået en aftale med sidstnævnte erhvervsdrivende.
- En kombination af rejseydelser, hvor højst én type rejseydelse, jf. nr. 1), litra a), b) eller c), sammensættes med en eller flere turistydelser, jf. nr. 1), litra d), er ikke en pakkerejse, hvis sidstnævnte ydelser:
- a) ikke udgør en væsentlig andel af kombinationens værdi og ikke annonceres som eller på anden måde udgør en væsentlig bestanddel af kombinationen, eller
- b) først er udvalgt og købt, efter at leveringen af en rejseydelse, jf. nr. 1), litra a), b) eller c), er påbegyndt
- 3) »aftale om en pakkerejse«: en aftale om en samlet pakkerejse eller, hvis pakkerejsen leveres i henhold til særskilte aftaler, alle de aftaler, der dækker de i pakkerejsen inkluderede rejseydelser
- 4) »pakkerejsens begyndelse«: påbegyndelse af levering af de rejseydelser, der er inkluderet i pakkerejsen
- 5) »sammensat rejsearrangement«: mindst to forskellige typer rejseydelser, der købes med henblik på den samme rejse eller ferie, uden at udgøre en pakkerejse, og som fører til indgåelse af særskilte aftaler med hver enkelt leverandør af rejseydelserne, hvis en erhvervsdrivende formidler:
- a) de rejsendes særskilte udvælgelse og særskilte betaling for hver rejseydelse under et enkelt besøg på dennes salgssted eller i forbindelse med en enkelt kontakt med dennes salgssted, eller

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/46/EF af 5. september 2007 om fastlæggelse af en ramme for godkendelse af motorkøretøjer og påhængskøretøjer dertil samt af systemer, komponenter og separate tekniske enheder til sådanne køretøjer (»Rammedirektiv«) (EUT L 263 af 9.10.2007, s. 1).

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/126/EF af 20. december 2006 om kørekort (EUT L 403 af 30.12.2006, s. 18).

b) køb af mindst én yderligere rejseydelse fra en anden erhvervsdrivende på målrettet vis, når en aftale med en sådan anden erhvervsdrivende indgås senest 24 timer efter bekræftelsen af bestillingen af den første rejseydelse.

Hvis der højst købes én type rejseydelse, jf. nr. 1), litra a), b) eller c), og en eller flere turistydelser, jf. nr. 1), litra d), udgør de ikke et sammensat rejsearrangement, hvis sidstnævnte ydelser ikke udgør en væsentlig andel af ydelseernes samlede værdi og ikke annonceres som eller på anden måde udgør en væsentlig bestanddel af rejsen eller ferien

- 6) »rejsende«: enhver person, som søger at indgå en aftale inden for dette direktivs anvendelsesområde, eller som har ret til at rejse på grundlag af en aftale indgået herindenfor
- 7) »erhvervsdrivende«: enhver fysisk person eller enhver juridisk person, uanset om der er tale om offentligt eller privat ejerskab, der handler, herunder via en anden person, der optræder i dennes navn eller på dennes vegne, som led i sit erhverv, sin virksomhed, sit håndværk eller sin profession i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler, og uanset om denne handler i egenskab af rejsearrangør, formidler, erhvervsdrivende, der formidler et sammensat rejsearrangement, eller rejsetjenesteyder
- 8) »rejsearrangør«: en erhvervsdrivende, der sammensætter og sælger pakkerejser eller udbyder dem til salg enten direkte eller gennem en anden erhvervsdrivende eller sammen med en anden erhvervsdrivende, eller den erhvervsdrivende, der videregiver den rejsendes oplysninger til en anden erhvervsdrivende i henhold til nr. 2), litra b), nr. v)
- 9) »formidler«: en erhvervsdrivende, som ikke er rejsearrangør, og som sælger pakkerejser sammensat af en rejsearrangør eller udbyder dem til salg
- 10) »etablering«: etablering som defineret i artikel 4, nr. 5), i direktiv 2006/123/EF
- 11) »varigt medium«: ethvert medium, som sætter den rejsende eller den erhvervsdrivende i stand til at lagre oplysninger rettet personligt til vedkommende på en sådan måde, at de er tilgængelige i en under hensyn til oplysningernes formål tilstrækkelig periode, og som giver mulighed for uændret gengivelse af de lagrede oplysninger
- 12) »uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder«: en situation, som den part, der påberåber sig en sådan situation, ikke har nogen indflydelse på, og hvis konsekvenser ikke kunne afværges, selv hvis der var blevet truffet alle rimelige foranstaltninger
- 13) »mangel«: det forhold, at de rejseydelser, som pakkerejsen omfatter, ikke er blevet leveret eller ikke er blevet leveret i overensstemmelse med aftalen
- 14) »mindreårig«: en person under 18 år
- 15) »salgssted«: ethvert detailforretningssted, uanset om det er fast eller mobilt, eller et detailforretningswebsted eller en lignende onlinesalgfacilitet, herunder når detailforretningswebsteder eller onlinesalgfaciliteter præsenteres for rejsende som en enkelt facilitet, herunder en telefонтjeneste
- 16) »hjemtransport«: en rejsendes tilbagevenden til afrejsestedet eller til et andet sted, som aftaleparterne er enige om.

Artikel 4

Harmoniseringsniveau

Medlemsstaterne må ikke i national ret opretholde eller indføre bestemmelser, der fraviger dem, der er fastsat i dette direktiv, herunder strengere eller lempeligere bestemmelser, for at sikre et andet beskyttelsesniveau for rejsende, medmindre det er fastsat i dette direktiv.

KAPITEL II

OPLYSNINGSPLIGT OG INDHOLDET AF AFTALER OM PAKKEREJSER

Artikel 5

Oplysninger forud for aftalens indgåelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at rejsearrangøren og, når pakkerejsen sælges gennem en formidler, også formidleren, inden den rejsende bliver bundet af en aftale om en pakkerejse eller et tilsvarende tilbud, giver den rejsende standardoplysningerne via det relevante skema, der er gengivet i bilag I, del A eller B, og, hvis de er relevante for pakkerejsen, følgende oplysninger:

a) rejseydelsernes væsentligste kendetegn:

- i) rejsedestination(er), rejserute og varigheden af ophold med angivelse af datoer og, når indkvartering er inkluderet, antallet af inkluderede overnatninger
- ii) anvendte befordringsmidler samt deres kendetegn og kategori, steder, datoer og klokkeslæt for af- og hjemrejse, steder, hvor der gøres ophold undervejs, med angivelse af disse opholds varighed og transportforbindelser.

Hvis det nøjagtige klokkeslæt endnu ikke er kendt, oplyser rejsearrangøren og i givet fald formidleren den rejsende om det omtrentlige klokkeslæt for af- og hjemrejse

- iii) indkvarteringsstedets beliggenhed, væsentligste kendetegn og, når det er relevant, kategori i henhold til destinationslandets regler
- iv) inkluderede måltider
- v) besøg, udflugt(er) eller andre ydelser, der er inkluderet i den samlede pris, der er aftalt for pakkerejsen
- vi) hvis det ikke fremgår af sammenhængen, hvorvidt nogen af rejseydelserne ydes den rejsende som del af en gruppe, og i bekræftende fald, om muligt, gruppens omtrentlige størrelse
- vii) hvis den rejsendes nytte af andre turistydelser afhænger af en effektiv mundtlig kommunikation, det sprog, som disse ydelser vil foregå på, og
- viii) hvorvidt rejsen eller ferien generelt er egnet for bevægelseshæmmede personer, og, på anmodning af den rejsende, præcise oplysninger om rejsens eller feriens egnethed med hensyntagen til den rejsendes behov

b) rejsearrangørens og, hvor der er en formidler, formidlerens firmanavn, fysiske adresse, telefonnummer og i givet fald e-mailadresse

c) den samlede pris for pakkerejsen inklusive skatter, afgifter og alle eventuelle yderligere gebyrer og andre omkostninger eller, hvis disse omkostninger ikke med rimelighed kan beregnes inden aftalens indgåelse, en angivelse af, hvilken type yderligere omkostninger den rejsende derudover eventuelt vil skulle betale

d) ordninger om betaling, herunder ethvert beløb eller enhver procentdel af prisen, der skal betales som depositum, og tidsplanen for betaling af restbeløbet, eller økonomiske garantier, som skal betales eller stilles af den rejsende

e) det mindste antal personer, der kræves, for at pakkerejsen gennemføres, og den frist, der er omhandlet i artikel 12, stk. 3, litra a), inden pakkerejsens begyndelse for i påkommende tilfælde at opsige aftalen, hvis dette antal ikke er nået

- f) generelle oplysninger om pas- og visumkrav, herunder om, hvor lang tid det omtrent tager at opnå visum, samt oplysninger om sundhedsmæssige formaliteter i destinationslandet
- g) oplysninger om, at den rejsende kan opsigte aftalen når som helst inden pakkerejsens begyndelse mod betaling af et passende opsigelsesgebyr eller, hvor relevant, de af rejsearrangøren i overensstemmelse med artikel 12, stk. 1, krævede standardiserede opsigelsesgebyrer
- h) oplysninger om tegning af en fakultativ eller obligatorisk forsikring, der dækker den rejsendes udgifter ved opsigelsen af kontrakten, eller udgifterne til bistand, herunder hjemtransport, i tilfælde af ulykke, sygdom eller død.

For aftaler om pakkerejser indgået pr. telefon giver rejsearrangøren og i givet fald formidleren den rejsende de standardoplysninger, der er fastsat i bilag I, del B, og oplysningerne i første afsnit, litra a)-h).

2. For så vidt angår pakkerejser som defineret i artikel 3, nr. 2), litra b), nr. v), sikrer rejsearrangøren og den erhvervsdrivende, til hvem oplysningerne er videregivet, at de hver især, inden den rejsende bliver bundet af en aftale eller et tilsvarende tilbud, giver oplysningerne i nærværende artikels stk. 1, første afsnit, litra a)-h), i det omfang de er relevante for de respektive rejseydelser, som de tilbyder. Rejsearrangøren giver også samtidig standardoplysningerne via skemaet i bilag I, del C.

3. De oplysninger, der er omhandlet i stk. 1 og 2, skal angives klart, forståeligt og tydeligt. Når sådanne oplysninger gives skriftligt, skal de være let læselige.

Artikel 6

Bindende oplysninger forud for aftalens indgåelse samt indgåelse af aftalen om en pakkerejse

1. Medlemsstaterne sikrer, at de oplysninger, der gives til den rejsende i henhold til artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), c), d), e) og g), udgør en integreret del af aftalen om pakkerejsen og ikke ændres, medmindre de kontraherende parter udtrykkeligt aftaler det. Inden indgåelsen af aftalen om en pakkerejse meddeler rejsearrangøren og i givet fald formidleren klart, forståeligt og tydeligt den rejsende alle ændringer af de oplysninger, der gives forud for indgåelse af aftalen om en pakkerejse.

2. Hvis rejsearrangøren og i givet fald formidleren ikke har opfyldt oplysningskravene om yderligere gebyrer og andre omkostninger som omhandlet i artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra c), forud for indgåelsen af aftalen om en pakkerejse, skal den rejsende ikke betale disse gebyrer eller andre omkostninger.

Artikel 7

Indholdet af aftalen om en pakkerejse og dokumenter, som skal udleveres inden pakkerejsens begyndelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at aftaler om pakkerejser er affattet i et almindeligt og forståeligt sprog, og, når aftalerne er skriftlige, at de er let læselige. Ved indgåelsen af aftalen om en pakkerejse eller hurtigst muligt derefter giver rejsearrangøren eller formidleren den rejsende en kopi eller bekræftelse af aftalen på et varigt medium. Den rejsende har ret til at anmode om en kopi på papir, hvis aftalen om pakkerejsen er indgået i parternes samtidige fysiske tilstedeværelse.

For så vidt angår aftaler indgået uden for fast forretningssted som defineret i artikel 2, nr. 8), i direktiv 2011/83/EU skal en kopi eller bekræftelsen af aftalen om pakkerejsen gives til den rejsende på papir eller, hvis den rejsende samtykker, på et andet varigt medium.

2. Aftalen om pakkerejsen eller bekræftelsen af aftalen skal angive det fulde indhold af aftalen og omfatte alle de oplysninger, der er nævnt i artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a)-h), samt følgende oplysninger:

- a) den rejsendes særlige krav, som rejsearrangøren har accepteret at opfylde

- b) oplysninger om, at rejsearrangøren er:
- i) ansvarlig for levering af alle de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen i overensstemmelse med artikel 13, og
 - ii) forpligtet til at yde den rejsende bistand, jf. artikel 16, hvis den pågældende er i vanskeligheder
- c) navnet på den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs eller insolvens, og dets kontaktoplysninger, herunder dets fysiske adresse, og, hvis relevant, navnet på den kompetente myndighed, som den pågældende medlemsstat har udpeget til formålet, og dens kontaktoplysninger
- d) navn, adresse, telefonnummer, e-mailadresse og i givet fald faxnummer for rejsearrangørens lokale repræsentant, et kontaktpunkt eller en anden tjeneste, der giver den rejsende mulighed for hurtigt at kontakte rejsearrangøren og kommunikere effektivt med denne, for at anmode om hjælp i tilfælde af, at den rejsende er i vanskeligheder, eller for at indgive klage over en eventuel mangel, som konstateres under leveringen af pakkerejsen
- e) oplysninger om, at den rejsende er forpligtet til at meddele en eventuel mangel, som vedkommende konstaterer under leveringen af pakkerejsen, jf. artikel 13, stk. 2
- f) når mindreårige uden ledsagelse af en forælder eller anden bemyndiget person rejser på grundlag af en aftale om en pakkerejse, der omfatter indkvartering, oplysninger, som muliggør direkte kontakt med den mindreårige eller den person, der er ansvarlig for den mindreårige på den mindreåriges opholdssted
- g) oplysninger om tilgængelige interne klagebehandlingsprocedurer og om alternative tvistbilægelsesmekanismer i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/11/EU ⁽¹⁾ og, når det er relevant, den alternative tvistbilægelsesenhed, som den erhvervsdrivende er omfattet af, og om platformen for onlinetvistbilægelse i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 524/2013 ⁽²⁾
- h) oplysninger om den rejsendes ret til at overdrage aftalen til en anden rejsende i overensstemmelse med artikel 9.

3. For så vidt angår pakkerejser som defineret i artikel 3, nr. 2), litra b), nr. v), oplyser den erhvervsdrivende, til hvem oplysningerne er videregivet, rejsearrangøren om indgåelsen af den aftale, der fører til oprettelse af en pakkerejse. Den erhvervsdrivende giver rejsearrangøren de oplysninger, der er nødvendige, så denne kan opfylde sine forpligtelser som rejsearrangør.

Så snart rejsearrangøren er blevet oplyst om, at pakkerejsen er oprettet, giver rejsearrangøren den rejsende de oplysninger, der er omhandlet i stk. 2, litra a)-h), på et varigt medium.

4. De oplysninger, der er omhandlet i stk. 2 og 3, skal angives klart, forståeligt og tydeligt.

5. I god tid inden pakkerejsens begyndelse giver rejsearrangøren den rejsende de nødvendige kvitteringer, værdikuponer og billetter, oplysninger om de planmæssige afrejsetidspunkter og i givet fald fristen for indtjekning samt de planmæssige tidspunkter for midlertidige ophold undervejs, transportforbindelser og ankomst.

Artikel 8

Bevisbyrde

Bevisbyrden for opfyldelse af de i dette kapitel fastsatte oplysningskrav påhviler den erhvervsdrivende.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/11/EU af 21. maj 2013 om alternativ tvistbilægelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2009/22/EF (direktiv om ATB på forbrugerområdet) (EUT L 165 af 18.6.2013, s. 63).

⁽²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 524/2013 af 21. maj 2013 om onlinetvistbilægelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2009/22/EF (forordning om OTB på forbrugerområdet) (EUT L 165 af 18.6.2013, s. 1).

KAPITEL III

ÆNDRINGER I AFTALEN OM EN PAKKEREJSE INDEN PAKKEREJSENS BEGYNDELSE*Artikel 9***Overdragelse af aftalen om en pakkerejse til en anden rejsende**

1. Medlemsstaterne sikrer, at en rejsende kan overdrage aftalen om en pakkerejse til en person, der opfylder alle betingelserne i aftalen, hvis den rejsende har givet rejsearrangøren rimeligt varsel på et varigt medium inden pakkerejsens begyndelse. Varsel givet senest syv dage inden pakkerejsens begyndelse skal under alle omstændigheder anses for rimelig.
2. Overdrageren af aftalen om en pakkerejse og den, til hvem den overdrages, hæfter solidarisk for betalingen af det udestående beløb og for eventuelle yderligere gebyrer eller andre omkostninger i forbindelse med overdragelsen. Rejsearrangøren oplyser overdrageren om overdragelsens reelle omkostninger. Disse omkostninger må ikke være urimelige og må ikke overstige rejsearrangørens reelle omkostninger som følge af overdragelsen af aftalen om pakkerejsen.
3. Rejsearrangøren forelægger overdrageren dokumentation for yderligere gebyrer eller andre omkostninger i forbindelse med overdragelsen af aftalen om pakkerejsen.

*Artikel 10***Ændring af prisen**

1. Medlemsstaterne sikrer, at priserne kun kan forhøjes efter indgåelsen af aftalen om en pakkerejse, hvis aftalen udtrykkeligt indeholder denne mulighed og det fremgår, at den rejsende har ret til prisnedsættelse i henhold til stk. 4. I så fald skal det fremgå af aftalen om pakkerejsen, hvordan prisændringer skal beregnes. Prisstigninger er udelukkende mulige som en direkte følge af ændringer i:
 - a) prisen for befordringen af passagerer som følge af udgifter til brændstof eller andre energikilder
 - b) ændringer i størrelsen af skatter, afgifter eller gebyrer for de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen, og som er pålagt af en tredjepart, der ikke direkte er involveret i leveringen af pakkerejsen, herunder turistskatter, lufthavns- og havneskatter samt landings- og startafgifter, eller
 - c) ændringer i valutakurser, som er af betydning for pakkerejsen.
2. Hvis den i nærværende artikels stk. 1 omhandlede prisstigning overstiger 8 % af pakkerejsens samlede pris, finder artikel 11, stk. 2-5, anvendelse.
3. Uanset omfanget heraf er en prisstigning kun mulig, hvis rejsearrangøren på en klar og forståelig måde underretter den rejsende om den med angivelse af en begrundelse for denne stigning og en beregning på et varigt medium senest 20 dage før pakkerejsens begyndelse.
4. Hvis aftalen om pakkerejsen fastsætter mulighed for prisstigninger, skal den rejsende have ret til en prisnedsættelse svarende til en formindskelse af de i stk. 1, litra a), b) og c), omhandlede omkostninger, som opstår efter indgåelsen af aftalen og inden pakkerejsens begyndelse.
5. I tilfælde af et prisfald, skal rejsearrangøren have ret til at fradrage de reelle administrative omkostninger ved tilbagebetaling til den rejsende. Rejsearrangøren skal på den rejsendes anmodning forelægge dokumentation for disse administrative omkostninger.

Artikel 11

Ændring af andre vilkår i aftalen om en pakkerejse

1. Medlemsstaterne sikrer, at rejsearrangøren ikke inden pakkerejsens begyndelse ensidigt kan ændre andre vilkår i aftalen om en pakkerejse end prisen i overensstemmelse med artikel 10, medmindre:

- a) rejsearrangøren har forbeholdt sig ret hertil i aftalen
- b) ændringen er ubetydelig, og
- c) rejsearrangøren klart, forståeligt og tydeligt oplyser den rejsende om ændringen på et varigt medium.

2. Hvis rejsearrangøren inden pakkerejsens begyndelse er nødsaget til væsentligt at ændre et af rejseydelsernes væsentligste kendetegn, jf. artikel 5, stk. 1, første afsnit, litra a), eller ikke kan opfylde et særligt krav, jf. artikel 7, stk. 2, litra a), eller foreslår at øge pakkerejsens pris med mere end 8 % i overensstemmelse med artikel 10, stk. 2, kan den rejsende inden for en rimelig frist fastsat af rejsearrangøren:

- a) acceptere den foreslåede ændring, eller
- b) opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr.

Hvis den rejsende opsiger aftalen om en pakkerejse, kan den rejsende acceptere en erstatningspakkerejse, hvis rejsearrangøren tilbyder dette, så vidt muligt af en tilsvarende eller højere kvalitet.

3. Rejsearrangøren skal hurtigst muligt oplyse den rejsende klart, forståeligt og tydeligt på et varigt medium om:

- a) de i stk. 2 foreslåede ændringer og, når det er relevant i henhold til stk. 4, indvirkningen på pakkerejsens pris
- b) en rimelig frist, inden for hvilken den rejsende skal oplyse rejsearrangøren om sin afgørelse i henhold til stk. 2
- c) konsekvenserne af den rejsendes manglende reaktion inden for den i litra b) omhandlede frist i overensstemmelse med gældende national ret, og
- d) i givet fald den tilbudte erstatningspakkerejse og dens pris.

4. Hvis de i stk. 2, første afsnit, omhandlede ændringer af aftalen om pakkerejsen eller den i stk. 2, andet afsnit, omhandlede erstatningspakkerejse medfører, at pakkerejsen får en ringere kvalitet eller er forbundet med lavere omkostninger, har den rejsende krav på en passende nedsættelse af prisen.

5. Hvis aftalen om pakkerejsen opsiges, jf. nærværende artikels stk. 2, første afsnit, litra b), og den rejsende ikke accepterer en erstatningspakkerejse, refunderer rejsearrangøren alle betalinger, der er foretaget af eller på vegne af den rejsende, hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest 14 dage efter opsigelsen af aftalen. Artikel 14, stk. 2, 3, 4, 5 og 6 finder tilsvarende anvendelse.

Artikel 12

Opsigelse af aftalen om en pakkerejse og fortrydelsesret inden pakkerejsens begyndelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at den rejsende når som helst kan opsige aftalen om en pakkerejse inden pakkerejsens begyndelse. Hvis den rejsende opsiger aftalen om en pakkerejse i henhold til dette stykke, kan den rejsende være forpligtet til at betale et passende og begrundet opsigelsesgebyr til rejsearrangøren. Der kan i aftalen om pakkerejsen fastsættes rimelige, standardiserede opsigelsesgebyrer under hensyn til tidspunktet for opsigelsen af aftalen inden pakkerejsens begyndelse og de forventede sparede omkostninger og indtægter fra afsættelse af rejseydelserne til anden side. Er der ikke fastsat standardiserede opsigelsesgebyrer, skal opsigelsesgebyret svare til pakkerejsens pris minus de sparede omkostninger og indtægterne fra afsættelse af rejseydelserne til anden side. Rejsearrangøren forelægger på den rejsendes anmodning en begrundelse for opsigelsesgebyrernes størrelse.

2. Uanset stk. 1 har den rejsende ret til at opsigse aftalen om pakkerejsen inden pakkerejsens begyndelse uden at betale noget opsigelsesgebyr i tilfælde af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, der indtræffer på rejsedestinationen eller i umiddelbar nærhed heraf, og som væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, eller som i væsentlig grad berører befordringen af passagerer til destinationen. I tilfælde af opsigelse af aftalen om pakkerejsen i henhold til dette stykke har den rejsende ret til fuld refusion af alle betalinger for pakkerejsen, men har ikke ret til yderligere kompensation.

3. Rejsearrangøren kan opsigse aftalen om pakkerejsen og give den rejsende fuld refusion af alle betalinger for pakkerejsen, men hæfter ikke for yderligere kompensation, hvis:

a) antallet af personer, der har tilmeldt sig pakkerejsen, er lavere end det minimum, der er anført i aftalen, og rejsearrangøren underretter den rejsende om opsigelse af aftalen inden for den i aftalen fastsatte frist, men ikke senere end:

i) 20 dage inden pakkerejsens begyndelse for rejser af over seks dages varighed

ii) syv dage inden pakkerejsens begyndelse for rejser af mellem to og seks dages varighed

iii) 48 timer før pakkerejsens begyndelse for rejser af under to dages varighed,

eller

b) rejsearrangøren er forhindret i at opfylde aftalen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder og underretter den rejsende om opsigelsen af kontrakten snarest muligt inden pakkerejsens begyndelse.

4. Rejsearrangøren foretager de refusioner, der kræves i henhold til stk. 2 og 3, eller, for så vidt angår stk. 1, refunderer alle betalinger, som er foretaget af eller på vegne af den rejsende for pakkerejsen minus et passende opsigelsesgebyr. Sådanne refusioner skal ske til den rejsende hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest 14 dage efter, at aftalen om pakkerejsen er opsagt.

5. For så vidt angår aftaler indgået uden for fast forretningssted kan medlemsstaterne i deres nationale ret fastsætte, at den rejsende har ret til at fortryde aftalen om pakkerejsen inden for en frist på 14 dage uden at give nogen begrundelse.

KAPITEL IV

LEVERING AF PAKKEREJSEN

Artikel 13

Ansvar for levering af pakkerejsen

1. Medlemsstaterne sikrer, at rejsearrangøren er ansvarlig for leveringen af de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen om pakkerejsen, uanset om ydelserne skal leveres af rejsearrangøren eller af andre rejsetjenesteydere.

Medlemsstaterne kan i deres nationale ret opretholde eller indføre bestemmelser om, at formidleren også er ansvarlig for levering af pakkerejsen. I så fald finder de bestemmelser i artikel 7 og kapitel III, nærværende kapitel og kapitel V, der gælder for rejsearrangøren, på tilsvarende vis også anvendelse for formidleren.

2. Den rejsende oplyser hurtigst muligt, under hensyn til sagens omstændigheder, rejsearrangøren om en eventuel mangel, som den rejsende konstaterer under leveringen af en rejseydelse, der er inkluderet i aftalen om pakkerejsen.

3. Hvis nogle af rejseydelserne ikke leveres i overensstemmelse med aftalen om pakkerejsen, afhjælper rejsearrangøren manglen, medmindre dette:

a) er umuligt, eller

b) medfører uforholdsmæssige omkostninger under hensyntagen til manglens omfang og værdien af de berørte rejseydelser.

Hvis rejsearrangøren i overensstemmelse med nærværende stykkes første afsnit, litra a) eller b), ikke afhjælper manglerne, finder artikel 14 anvendelse.

4. Hvis rejsearrangøren ikke afhjælper manglen inden for en rimelig frist, der fastsættes af den rejsende, kan den rejsende, med forbehold af undtagelserne i stk. 3, selv afhjælpe manglen og anmode om refusion af de nødvendige udgifter. Det er ikke nødvendigt for den rejsende at fastsætte en tidsfrist, hvis rejsearrangøren nægter at afhjælpe manglen, eller hvis øjeblikkelig afhjælpning er påkrævet.

5. Hvis en væsentlig del af rejsetjenesteydelserne ikke kan leveres i overensstemmelse med aftalen om pakkerejsen, tilbyder rejsearrangøren uden yderligere udgifter for den rejsende egnede alternative arrangementer af en så vidt muligt tilsvarende eller højere kvalitet end dem, der er specificeret i aftalen, med henblik på pakkerejsens fortsættelse, herunder når den rejsendes befordring tilbage til afrejsestedet ikke leveres i overensstemmelse med aftalen.

Hvis de tilbudte alternative arrangementer medfører, at pakkerejsen er af en lavere kvalitet end den, der er specificeret i aftalen om pakkerejsen, giver rejsearrangøren den rejsende en passende nedsættelse af prisen.

Den rejsende kan kun afvise de tilbudte alternative arrangementer, hvis de ikke er en tilsvarende ydelse i forhold til aftalen om pakkerejsen, eller den givne nedsættelse af prisen er utilstrækkelig.

6. Hvis en mangel påvirker leveringen af pakkerejsen væsentligt og rejsearrangøren ikke har afhjulpet den inden for en rimelig frist, der fastsættes af den rejsende, kan den rejsende opsige aftalen om pakkerejsen uden at betale et opsigelsesgebyr og, hvis det er relevant, i overensstemmelse med artikel 14 anmode om prisnedsættelse og/eller erstatning.

Hvis det er umuligt at træffe alternative arrangementer, eller hvis den rejsende afviser de tilbudte alternative arrangementer i overensstemmelse med nærværende artikels stk. 5, tredje afsnit, har den rejsende i givet fald ret til prisnedsættelse og/eller erstatning i overensstemmelse med artikel 14 uden at opsige aftalen om pakkerejsen.

Hvis pakkerejsen omfatter befordring af passagerer, sørger rejsearrangøren i de i første og andet afsnit omhandlede tilfælde endvidere hurtigst muligt for hjemtransport af den rejsende med et tilsvarende transportmiddel og uden yderligere udgifter for den rejsende.

7. Når det er umuligt at sikre den rejsendes befordring tilbage til afrejsestedet i overensstemmelse med aftalen om pakkerejsen på grund af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder, bærer rejsearrangøren omkostningerne ved nødvendig indkvartering, så vidt muligt af en tilsvarende kategori, dog højst for en periode på tre nætter for hver rejsende. Hvis der i den EU-lovgivning om passagerrettigheder, der finder anvendelse på det relevante transportmiddel til den rejsendes befordring tilbage til afrejsestedet, er fastsat længere perioder, gælder disse perioder.

8. Omkostningsbegrænsningen i nærværende artikels stk. 7 finder ikke anvendelse på bevægelseshæmmede personer, jf. definitionen i artikel 2, litra a), i forordning (EF) nr. 1107/2006, og andre personer, der ledsager dem, gravide kvinder og uledsagede mindreårige samt personer, der har behov for særlig lægelig assistance, for så vidt som rejsearrangøren er blevet underrettet om deres særlige behov mindst 48 timer inden pakkerejsens begyndelse. Rejsearrangøren kan ikke påberåbe sig uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder for at begrænse ansvaret i medfør af nærværende artikels stk. 7, hvis den relevante transportør ikke kan gøre sådanne omstændigheder gældende i henhold til gældende EU-lovgivning.

Artikel 14

Prisnedsættelse og erstatning

1. Medlemsstaterne sikrer, at den rejsende har ret til en passende nedsættelse af prisen for enhver periode, hvor der forelå en mangel, medmindre rejsearrangøren kan forelægge dokumentation for, at manglen kan tilskrives den rejsende selv.

2. Den rejsende har ret til at få passende erstatning fra rejsearrangøren for enhver skade, som den rejsende lider som følge af en mangel. Kompensationen skal ydes hurtigst muligt.

3. Den rejsende har ikke ret til erstatning, hvis rejsearrangøren kan forelægge dokumentation for, at manglen:
 - a) kan tilskrives den rejsende selv
 - b) kan tilskrives en tredjepart, som ikke har forbindelse med leveringen af de rejseudgifter, der er indeholdt i aftalen om pakkerejsen, og er uforudsigelig eller uundgåelig, eller
 - c) skyldes uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder.
4. For så vidt som internationale konventioner, der er bindende for Unionen, begrænser omfanget af den erstatning, en tjenesteyder, der udfører en rejseudgift, der indgår i en pakkerejse, skal betale, eller betingelserne herfor, finder de samme begrænsninger anvendelse på rejsearrangøren. For så vidt som internationale konventioner, der ikke er bindende for Unionen, begrænser den erstatning, som skal betales af en tjenesteyder, kan medlemsstaterne begrænse den erstatning, som skal betales af rejsearrangøren, i overensstemmelse hermed. I andre tilfælde kan den erstatning, som skal betales af rejsearrangøren, begrænses ved aftalen om pakkerejsen; begrænsningen må dog ikke gælde personskade eller skade, der er forvoldt forsætligt eller uagtsomt, og erstatningen må ikke begrænses til under tre gange pakkerejsens samlede pris.
5. Ret til erstatning eller prisnedsættelse i henhold til dette direktiv er uden virkning for rejsendes rettigheder i henhold til forordning (EF) nr. 261/2004, forordning (EF) nr. 1371/2007, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 392/2009 ⁽¹⁾, forordning (EU) nr. 1177/2010 og forordning (EU) nr. 181/2011 og internationale konventioner. Rejsende har ret til at fremsætte krav efter dette direktiv og efter de nævnte forordninger og internationale konventioner. Erstatning eller prisnedsættelse, der gives i henhold til dette direktiv, og erstatning eller prisnedsættelse, der gives i henhold til de nævnte forordninger og internationale konventioner, fratrækkes hinanden med henblik på at undgå overkompensation.
6. Forældelsesfristen for fremsættelse af krav i henhold til denne artikel må ikke være under to år.

Artikel 15

Mulighed for at kontakte rejsearrangøren gennem formidleren

Medlemsstaterne sikrer, at den rejsende kan rette henvendelser, anmodninger eller klager vedrørende pakkerejsens levering direkte til den formidler, pakkerejsen blev købt igennem, jf. dog artikel 13, stk. 1, andet afsnit. Formidleren videregiver henvendelserne, anmodningerne eller klagerne til rejsearrangøren hurtigst muligt.

Med henblik på overholdelsen af tids- eller forældelsesfrister anses henvendelser, anmodninger eller klager omhandlet i første afsnit for at være modtaget af rejsearrangøren, når de er modtaget af formidleren.

Artikel 16

Forpligtelse til at yde bistand

Medlemsstaterne sikrer, at rejsearrangøren yder rejsende, der er i vanskeligheder, passende bistand hurtigst muligt, herunder i forbindelse med de omstændigheder, der er nævnt i artikel 13, stk. 7, navnlig ved at

- a) give relevante oplysninger om lægehjælp, lokale myndigheder og konsulær bistand, og
- b) bistå den rejsende med at foretage fjernkommunikation og hjælpe den rejsende med at træffe alternative rejsearrangementer.

Rejsearrangøren skal kunne opkræve et rimeligt gebyr for denne bistand, hvis vanskeligheden skyldes den rejsendes forsætlige eller uagtsomme adfærd. Dette gebyr må under ingen omstændigheder overstige rejsearrangørens reelle omkostninger.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 392/2009 af 23. april 2009 om transportørers erstatningsansvar ved ulykker under søtransport af passagerer (EUT L 131 af 28.5.2009, s. 24).

KAPITEL V

BESKYTTELSE MOD KONKURS ELLER INSOLVENS*Artikel 17***Omfanget og effektiviteten af beskyttelsen mod konkurs eller insolvens**

1. Medlemsstaterne sikrer, at rejsearrangører, der er etableret på medlemsstatens område, stiller garanti for, at alle betalinger foretaget af eller på vegne af rejsende refunderes, i det omfang de relevante ydelser ikke leveres som følge af rejsearrangørens konkurs eller insolvens. Hvis befordring af passagerer er omfattet af aftalen om en pakkerejse, stiller rejsearrangørerne også sikkerhed for de rejsendes hjemtransport. Fortsættelse af pakkerejsen kan tilbydes.

Rejsearrangører, der ikke er etableret i en medlemsstat, som sælger pakkerejser eller udbyder dem til salg i en medlemsstat, eller som på en hvilken som helst måde retter deres virksomhed mod en medlemsstat, har pligt til at stille garantien i overensstemmelse med denne medlemsstats ret.

2. Garantien omhandlet i stk. 1 skal være effektiv og dække omkostninger, der med rimelighed kan forudsiges. Den skal dække de betalinger, der er foretaget af eller på vegne af rejsende i forbindelse med pakkerejser under hensyntagen til længden af den tid, der er gået mellem betaling af depositum og slutbetaling og afslutningen af pakkerejserne, og de anslåede hjemtransportomkostninger i tilfælde af rejsearrangørens konkurs eller insolvens.

3. En rejsearrangørs beskyttelse mod konkurs eller insolvens skal gælde rejsende uanset deres opholds- eller afrejsested eller det sted, hvor pakkerejsen er solgt, og uanset i hvilken medlemsstat enheden med ansvar for beskyttelse mod konkurs eller insolvens er beliggende.

4. Når leveringen af pakkerejsen påvirkes af rejsearrangørens konkurs eller insolvens, skal det være muligt at benytte garantien vederlagsfrit for at sikre hjemtransport og, hvis det er nødvendigt, finansiering af indkvartering forud for hjemtransport.

5. Rejseydelser, der endnu ikke er leveret, refunderes hurtigst muligt på anmodning af den rejsende.

*Artikel 18***Gensidig anerkendelse af beskyttelse mod konkurs eller insolvens og administrativt samarbejde**

1. Medlemsstaterne anser enhver beskyttelse mod konkurs eller insolvens for at opfylde kravene i deres nationale foranstaltninger til gennemførelsen af artikel 17, hvis den ydes af en rejsearrangør i henhold til sådanne foranstaltninger i dennes etableringsmedlemsstat.

2. Medlemsstaterne udpeger centrale kontaktpunkter til at lette det administrative samarbejde og tilsyn med rejsearrangører, som opererer i forskellige medlemsstater. De underretter de øvrige medlemsstater og Kommissionen om kontaktoplysningerne til kontaktpunkterne.

3. De centrale kontaktpunkter stiller alle nødvendige oplysninger til rådighed for hinanden om deres nationale krav vedrørende beskyttelse mod konkurs eller insolvens og om, hvilken enhed eller hvilke enheder med ansvar for beskyttelse mod konkurs eller insolvens for specifikke rejsearrangører, der er etableret på deres område. Disse kontaktpunkter giver hinanden adgang til eventuelt tilgængelige lister over rejsearrangører, som opfylder deres forpligtelser med hensyn til beskyttelse mod konkurs eller insolvens. Sådanne lister skal være offentligt tilgængelige, herunder online.

4. Hvis en medlemsstat er i tvivl om en rejsearrangørs beskyttelse mod konkurs eller insolvens, søger medlemsstaten nærmere oplysninger hos rejsearrangørens etableringsmedlemsstat. Medlemsstaterne besvarer forespørgsler fra andre medlemsstater så hurtigt som muligt under hensyntagen til sagens hastende karakter og kompleksitet. Under alle omstændigheder skal der foreligge et første svar senest 15 arbejdsdage efter modtagelsen af forespørgslen.

KAPITEL VI

SAMMENSATTE REJSEARRANGEMENTER

Artikel 19

Beskyttelse mod konkurs eller insolvens og oplysningskrav i forbindelse med sammensatte rejsearrangementer

1. Medlemsstaterne sikrer, at erhvervsdrivende, der formidler sammensatte rejsearrangementer, stiller garanti for refusion af alle betalinger, som de modtager fra rejsende, for så vidt en rejseudrejse, der indgår i et sammensat rejsearrangement, ikke leveres som følge af deres konkurs eller insolvens. Hvis sådanne erhvervsdrivende er den part, der er ansvarlig for befordring af passagererne, skal garantien også omfatte den rejsendes hjemtransport. Artikel 17, stk. 1, andet afsnit, artikel 17, stk. 2-5, og artikel 18 finder tilsvarende anvendelse.

2. Inden den rejsende bliver bundet af en aftale, der fører til oprettelsen af et sammensat rejsearrangement, eller et tilsvarende tilbud, giver den erhvervsdrivende, der formidler sammensatte rejsearrangementer, herunder hvis den erhvervsdrivende ikke er etableret i en medlemsstat, men på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod en medlemsstat, klart, forståeligt og tydeligt oplysninger om, at den rejsende:

- a) ikke er omfattet af de rettigheder, som udelukkende finder anvendelse for pakkerejser i medfør af dette direktiv, og at hver tjenesteyder er eneansvarlig for sin egen ydelses korrekte levering i overensstemmelse med aftalen, og
- b) er omfattet af beskyttelse mod konkurs eller insolvens i overensstemmelse med stk. 1.

For at overholde dette stykke skal den erhvervsdrivende, som formidler et sammensat rejsearrangement, give den rejsende disse oplysninger via det relevante standardoplysningsskema i bilag II eller, hvis den bestemte sammensatte rejsearrangementstype ikke er omfattet af nogen af skemaerne i det nævnte bilag, anføre de oplysninger, der er indeholdt deri.

3. Hvis den erhvervsdrivende, der formidler sammensatte rejsearrangementer, ikke har overholdt kravene i nærværende artikels stk. 1 og 2, finder de rettigheder og forpligtelser, der er fastsat i artikel 9 og 12 og kapitel IV, anvendelse med hensyn til de rejseudrejser, der indgår i det sammensatte rejsearrangement.

4. Hvis et sammensat rejsearrangement er resultatet af indgåelsen af en aftale mellem en rejsende og en erhvervsdrivende, der ikke formidler det sammensatte rejsearrangement, oplyser den pågældende erhvervsdrivende den erhvervsdrivende, som formidler det sammensatte rejsearrangement, om indgåelsen af den relevante aftale.

KAPITEL VII

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 20

Særlige forpligtelser for formidleren, når rejsearrangøren er etableret uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde

Hvis rejsearrangøren er etableret uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, og formidleren er etableret i en medlemsstat, påhviler rejsearrangørens forpligtelser i henhold til kapitel IV og V formidleren, medmindre denne godtgør, at rejsearrangøren overholder de nævnte kapitler, jf. dog artikel 13, stk. 1, andet afsnit.

Artikel 21

Ansvar for fejl i forbindelse med bestillingen

Medlemsstaterne sikrer, at en erhvervsdrivende er ansvarlig for fejl, der skyldes tekniske mangler i bestillingssystemet, som kan tilskrives vedkommende, og, hvis den erhvervsdrivende har accepteret at sørge for bestillingen af en pakkerejse eller af rejseudrejser, der indgår i et sammensat rejsearrangement, for de fejl, som begås i forbindelse med bestillingen.

En erhvervsdrivende er ikke ansvarlig for bestillingsfejl, som kan tilskrives den rejsende selv eller er forårsaget af uundgåelige og ekstraordinære omstændigheder.

*Artikel 22***Regres**

Når en rejsearrangør eller i henhold til artikel 13, stk. 1, andet afsnit, eller artikel 20 en formidler betaler erstatning, indrømmer prisnedsættelse eller opfylder andre forpligtelser, der påhviler den pågældende i henhold til dette direktiv, sikrer medlemsstaterne rejsearrangørens eller formidlerens ret til at søge regres fra en tredjepart, som har medvirket til den begivenhed, der gav anledning til erstatningen, prisnedsættelsen eller de andre forpligtelser.

*Artikel 23***Direktivets ufravigelige karakter**

1. En erklæring fra en rejsearrangør af en pakkerejse eller fra en erhvervsdrivende, der formidler et sammensat rejsearrangement, om, at denne udelukkende handler som rejsetjenesteyder, som mellemmand eller i enhver anden egenskab, eller om, at en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement ikke udgør en pakkerejse eller et sammensat rejsearrangement, fritager ikke denne arrangør eller erhvervsdrivende for de forpligtelser, der påhviler dem i henhold til dette direktiv.
2. Rejsende kan ikke give afkald på de rettigheder, der tilkommer dem i henhold til de nationale foranstaltninger, der gennemfører dette direktiv.
3. Aftalevilkår og erklæringer fra den rejsende, som direkte eller indirekte indebærer et afkald på eller en begrænsning i de rettigheder, der er tillagt rejsende i henhold til dette direktiv, eller som har til formål at omgå anvendelsen af dette direktiv, er ikke bindende for den rejsende.

*Artikel 24***Håndhævelse**

Medlemsstaterne sikrer, at der er tilstrækkelige og effektive midler til at sikre overholdelsen af dette direktiv.

*Artikel 25***Sanktioner**

Medlemsstaterne fastsætter bestemmelser om sanktioner for overtrædelser af de nationale bestemmelser, der er vedtaget i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelsen heraf. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning.

*Artikel 26***Kommissionens rapportering og revision**

Kommissionen forelægger senest den 1. januar 2019 Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om de bestemmelser i direktivet, der finder anvendelse på onlinebestillinger, der foretages på forskellige salgssteder, og kvalifikationen af sådanne bestillinger som pakkerejser, sammensatte rejsearrangementer eller særskilte rejseudvalgte, og navnlig om definitionen af pakkerejse fastsat i artikel 3, nr. 2), litra b), nr. v), og om, hvorvidt en tilpasning eller udvidelse af denne definition er hensigtsmæssig.

Kommissionen forelægger senest den 1. januar 2021 Europa-Parlamentet og Rådet en generel rapport om direktivets anvendelse.

De i stk. 1 og 2 omhandlede rapporter ledsages om nødvendigt af lovgivningsmæssige forslag.

*Artikel 27***Ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2011/83/EU**

1. I bilaget til forordning (EF) nr. 2006/2004 affattes punkt 5 således:

»5. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 (*)

(*) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 af 25. november 2015 om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af Rådets direktiv 90/314/EØF (EUT L 326 af 11.12.2015, s. 1).«

2. I direktiv 2011/83/EU affattes artikel 3, stk. 3, litra g), således:

»g) om pakkerejser som defineret i artikel 3, nr. 2), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 (**).

Nærværende direktivs artikel 6, stk. 7, artikel 8, stk. 2 og 6, og artikel 19, 21 og 22 finder tilsvarende anvendelse på pakkerejser som defineret i artikel 3, nr. 2), i direktiv (EU) 2015/2302 med hensyn til rejsende som defineret i nævnte direktivs artikel 3, nr. 6).

(**) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2302 af 25. november 2015 om pakkerejser og sammensatte rejsearrangementer samt om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU og om ophævelse af Rådets direktiv 90/314/EØF (EUT L 326 af 11.12.2015, s. 1).«

KAPITEL VIII

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

*Artikel 28***Gennemførelse**

1. Medlemsstaterne vedtager og offentliggør senest den 1. januar 2018 de nødvendige love og administrative bestemmelser for at efterkomme dette direktiv. De meddeler straks Kommissionen teksten til disse love og bestemmelser.
2. De anvender disse love og bestemmelser fra den 1. juli 2018.
3. Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.
4. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale love og administrative bestemmelser, som de vedtager på det område, der er omfattet af dette direktiv.

*Artikel 29***Ophævelse**

Direktiv 90/314/EØF ophæves med virkning fra den 1. juli 2018.

Henvisninger til det ophævede direktiv gælder som henvisninger til nærværende direktiv og læses efter sammenligningstabellen i bilag III.

*Artikel 30***Ikrafttræden**

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

*Artikel 31***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, den 25. november 2015.

På Europa-Parlamentets vegne

M. SCHULZ

Formand

På Rådets vegne

N. SCHMIT

Formand

—

BILAG I

Del A

Standardoplysningsskema for aftaler om pakkerejser, hvor anvendelsen af hyperlinks er muligt

Den kombination af rejseydelser, du tilbydes, er en pakkerejse, jf. direktiv (EU) 2015/2302.

Du er derfor omfattet af alle EU-rettigheider for pakkerejser. Virksomhed XY/virksomhederne XY er fuldt ansvarlig(e) for den korrekte levering af den samlede pakkerejse.

Virksomhed XY/Virksomhederne XY har desuden oprettet lovpligtig beskyttelse til at refundere dine betalinger og, hvis pakkerejsen omfatter transport, sikre din hjemtransport i tilfælde af, at den/de går konkurs eller bliver insolvent(e).

Flere oplysninger om centrale rettigheder efter direktiv (EU) 2015/2302 [gives i form af et hyperlink].

Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger:

Centrale rettigheder efter direktiv (EU) 2015/2302

- Rejsende vil modtage alle vigtige oplysninger om pakkerejsen, inden aftalen om pakkerejsen indgås.
- Der er altid mindst én erhvervsdrivende, som er ansvarlig for den korrekte levering af alle de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen.
- Rejsende får udleveret et nødtelefonnummer eller oplysninger om et kontaktpunkt, hvor de kan komme i kontakt med rejsearrangøren eller rejsebureauet.
- Rejsende kan overføre pakkerejsen til en anden person, med rimeligt varsel og eventuelt mod betaling af yderligere omkostninger.
- Pakkerejsens pris kan kun øges, hvis særlige omkostninger stiger (f.eks. brændstofpriser), og hvis det udtrykkeligt er fastsat i aftalen, og under ingen omstændigheder senere end 20 dage inden pakkerejsens begyndelse. Hvis prisstigningen overstiger 8 % af pakkerejsens pris, kan den rejsende opsige aftalen. Hvis rejsearrangøren forbeholder sig ret til en prisstigning, har den rejsende ret til en prisnedsættelse, hvis de relevante omkostninger falder.
- Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr og få fuld refusion af alle betalinger, hvis nogen af pakkerejsens væsentlige elementer, bortset fra prisen, ændres væsentligt. Hvis den erhvervsdrivende, der er ansvarlig for pakkerejsen, aflyser pakkerejsen inden pakkerejsens begyndelse, har de rejsende efter omstændighederne ret til refusion og erstatning.
- Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr inden pakkerejsens begyndelse i tilfælde af ekstraordinære omstændigheder, f.eks. hvis der er alvorlige sikkerhedsproblemer på destinationen, som sandsynligvis kan påvirke pakkerejsen.
- Rejsende kan endvidere til enhver tid inden pakkerejsens begyndelse opsige aftalen mod betaling af et passende og begrundet opsigelsesgebyr.
- Hvis væsentlige elementer af pakkerejsen efter pakkerejsens begyndelse ikke kan leveres som aftalt, skal der tilbydes den rejsende passende alternative arrangementer uden yderligere udgifter. Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af opsigelsesgebyr, hvis tjenesteydelser ikke udføres i overensstemmelse med aftalen, og dette væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, og rejsearrangøren undlader at afhjælpe problemet.

- Rejsende har også ret til en prisnedsættelse og/eller erstatning, hvis rejseydelserne ikke leveres eller leveres mangelfuldt.
- Rejsearrangøren skal yde bistand, hvis den rejsende er i vanskeligheder.
- Hvis rejsearrangøren eller i nogle medlemsstater formidleren går konkurs eller bliver insolvent, refunderes betalingerne. Hvis rejsearrangøren eller i givet fald formidleren går konkurs eller bliver insolvent efter pakkerejsens begyndelse, og hvis pakkerejsen omfatter befordring, er de rejsendes hjemtransport sikret. XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringselskab]. Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Direktiv (EU) 2015/2302 som gennemført i national ret [LINK]

Del B

Standardoplysningsskema for aftaler om pakkerejser for andre tilfælde end dem, der er omfattet af del A

Den kombination af rejseydelser, du tilbydes, er en pakkerejse, jf. direktiv (EU) 2015/2302.

Du er derfor omfattet af alle EU-rettigheder for pakkerejser. Virksomhed XY/virksomhederne XY er fuldt ansvarlig(e) for den korrekte levering af den samlede pakkerejse.

Virksomhed XY/virksomhederne XY har desuden oprettet lovpligtig beskyttelse til at refundere dine betalinger og, hvis pakkerejsen omfatter transport, sikre din hjemtransport i tilfælde af, at den/de går konkurs eller bliver insolvent(e).

Centrale rettigheder efter direktiv (EU) 2015/2302

- Rejsende vil modtage alle vigtige oplysninger om pakkerejsen, inden aftalen om pakkerejsen indgås.
- Der er altid mindst én erhvervsdrivende, som er ansvarlig for den korrekte levering af alle de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen.
- Rejsende får udleveret et nødtelefonnummer eller oplysninger om et kontaktpunkt, hvor de kan komme i kontakt med rejsearrangøren eller rejsebureauet.
- Rejsende kan overføre pakkerejsen til en anden person, med rimeligt varsel og eventuelt mod betaling af yderligere omkostninger.
- Pakkerejsens pris kan kun øges, hvis særlige omkostninger stiger (f.eks. brændstofpriser), og hvis det udtrykkeligt er fastsat i aftalen, og under ingen omstændigheder senere end 20 dage inden pakkerejsens begyndelse. Hvis prisstigningen overstiger 8 % af pakkerejsens pris, kan den rejsende opsige aftalen. Hvis rejsearrangøren forbeholder sig ret til en prisstigning, har den rejsende ret til en prisnedsættelse, hvis de relevante omkostninger falder.
- Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr og få fuld refusion af alle betalinger, hvis nogen af pakkerejsens væsentlige elementer, bortset fra prisen, ændres væsentligt. Hvis den erhvervsdrivende, der er ansvarlig for pakkerejsen, aflyser pakkerejsen inden pakkerejsens begyndelse, har de rejsende efter omstændighederne ret til refusion og erstatning.
- Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr inden pakkerejsens begyndelse i tilfælde af ekstraordinære omstændigheder, f.eks. hvis der er alvorlige sikkerhedsproblemer på destinationen, som sandsynligvis kan påvirke pakkerejsen.
- Rejsende kan endvidere til enhver tid inden pakkerejsens begyndelse opsige aftalen mod betaling af et passende og begrundet opsigelsesgebyr.

- Hvis væsentlige elementer af pakkerejsen efter pakkerejsens begyndelse ikke kan leveres som aftalt, skal der tilbydes den rejsende passende alternative arrangementer uden yderligere udgifter. Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af opsigelsesgebyr, hvis tjenesteydelser ikke udføres i overensstemmelse med aftalen, og dette væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, og rejsearrangøren undlader at afhjælpe problemet.
- Rejsende har ret til en prisnedsættelse og/eller erstatning, hvis rejseydelserne ikke leveres eller leveres mangelfuldt.
- Rejsearrangøren skal yde bistand, hvis den rejsende er i vanskeligheder.
- Hvis rejsearrangøren eller i nogle medlemsstater formidleren går konkurs eller bliver insolvent, refunderes betalingerne. Hvis rejsearrangøren eller i givet fald formidleren går konkurs eller bliver insolvent efter pakkerejsens begyndelse, og hvis pakkerejsen omfatter befordring, er de rejsendes hjemtransport sikret. XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringsselskab]. Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

[Websted, hvor direktiv (EU) 2015/2302, som gennemført i national ret, kan findes.]

Del C

Standardoplysningsskema for tilfælde, hvor rejsearrangøren videregiver oplysninger til en anden erhvervsdrivende i overensstemmelse med artikel 3, nr. 2), litra b), nr. v)

Hvis du indgår en aftale med virksomhed AB senest 24 timer efter at have modtaget bestillingsbekræftelsen fra virksomhed XY, udgør den rejseydelse, der leveres af XY og AB, en pakkerejse, jf. direktiv (EU) 2015/2302.

Du er derfor omfattet af alle EU-rettigheeder for pakkerejser. Virksomheden XY er fuldt ansvarlig for den korrekte levering af den samlede pakkerejse.

Virksomhed XY har desuden oprettet lovpligtig beskyttelse til at refundere dine betalinger og, hvis pakkerejsen omfatter transport, sikre din hjemtransport i tilfælde af, at den går konkurs eller bliver insolvent.

Flere oplysninger om centrale rettigheder efter direktiv (EU) 2015/2302 [gives i form af et hyperlink].

Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger:

Centrale rettigheder efter direktiv (EU) 2015/2302

- Rejsende vil modtage alle vigtige oplysninger om pakkerejsen inden indgåelse af aftalen om rejsen.
- Der er altid mindst én erhvervsdrivende, som er ansvarlig for den korrekte levering af alle de rejseydelser, der er inkluderet i aftalen.
- Rejsende får udleveret et nødtelefonnummer eller oplysninger om et kontaktpunkt, hvor de kan komme i kontakt med rejsearrangøren eller rejsebureauet.
- Rejsende kan overføre pakkerejsen til en anden person, med rimeligt varsel og eventuelt mod betaling af yderligere omkostninger.
- Pakkerejsens pris kan kun øges, hvis særlige omkostninger stiger (f.eks. brændstofpriser), og hvis det udtrykkeligt er fastsat i aftalen, og under ingen omstændigheder senere end 20 dage inden pakkerejsens begyndelse. Hvis prisstigningen overstiger 8 % af pakkerejsens pris, kan den rejsende opsige aftalen. Hvis rejsearrangøren forbeholder sig ret til en prisstigning, har den rejsende ret til en prisnedsættelse, hvis de relevante omkostninger falder.

- Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr og få fuld refusion af alle betalinger, hvis nogen af pakkerejsens væsentlige elementer, bortset fra prisen, ændres væsentligt. Hvis den erhvervsdrivende, der er ansvarlig for pakkerejsen, aflyser pakkerejsen inden pakkerejsens begyndelse, har de rejsende efter omstændighederne ret til refusion og erstatning.
- Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af et opsigelsesgebyr inden pakkerejsens begyndelse i tilfælde af ekstraordinære omstændigheder, f.eks. hvis der er alvorlige sikkerhedsproblemer på destinationen, som sandsynligvis kan påvirke pakkerejsen.
- Rejsende kan endvidere til enhver tid inden pakkerejsens begyndelse opsige aftalen mod betaling af et passende og begrundet opsigelsesgebyr.
- Hvis væsentlige elementer af pakkerejsen efter pakkerejsens begyndelse ikke kan leveres som aftalt, skal der tilbydes den rejsende passende alternative arrangementer uden yderligere udgifter. Rejsende kan opsige aftalen uden betaling af opsigelsesgebyr, hvis tjenesteydelser ikke udføres i overensstemmelse med aftalen, og dette væsentligt berører leveringen af pakkerejsen, og rejsearrangøren undlader at afhjælpe problemet.
- Rejsende har også ret til en prisnedsættelse og/eller erstatning, hvis rejseydelserne ikke leveres eller leveres mangelfuldt.
- Rejsearrangøren skal yde bistand, hvis den rejsende er i vanskeligheder.
- Hvis rejsearrangøren eller i nogle medlemsstater formidleren går konkurs eller bliver insolvent, refunderes betalingerne. Hvis rejsearrangøren eller i givet fald formidleren går konkurs eller bliver insolvent efter pakkerejsens begyndelse, og hvis pakkerejsen omfatter befordring, er de rejsendes hjemtransport sikret. XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringsselskab]. Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Direktiv (EU) 2015/2302 som gennemført i national ret [LINK]

BILAG II

Del A

Standardoplysningsskema for tilfælde, hvor den erhvervsdrivende, der formidler et online sammensat rejsearrangement, jf. artikel 3, nr. 5), litra a), er en transportør, der sælger en returbillet

Hvis du efter at have valgt og betalt for en rejseudrejse bestiller yderligere rejseudrejser til din rejse eller ferie gennem vores virksomhed/XY, er du IKKE omfattet af rettighederne gældende for pakkerejser efter direktiv (EU) 2015/2302.

Vores virksomhed/XY er derfor ikke ansvarlig for korrekt levering af disse yderligere rejseudrejser. Ret henvendelse til den relevante tjenesteyder i tilfælde af problemer.

Hvis du bestiller yderligere rejseudrejser under samme besøg på vores virksomheds/XY's bestillingswebsted, bliver rejseudrejserne dog en del af et sammensat rejsearrangement. I så fald har XY som krævet efter EU-retten oprettet beskyttelse til at refundere dine betalinger til XY for ydelser, der ikke leveres som følge af XY's konkurs eller insolvens, og, om nødvendigt, for din hjemtransport. Bemærk: Dette sikrer ikke refusion i tilfælde af den relevante tjenesteyders konkurs eller insolvens.

Flere oplysninger om beskyttelse mod konkurs eller insolvens [gives i form af et hyperlink]

Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger:

XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ. [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringselskab].

Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes rejseudrejser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Bemærk: Denne beskyttelse mod konkurs eller insolvens dækker ikke aftaler med andre parter end XY, der kan udføres uanset XY's konkurs eller insolvens.

Direktiv (EU) 2015/2302 som gennemført i national ret [LINK]

Del B

Standardoplysningsskema for tilfælde, hvor den erhvervsdrivende, der formidler et online sammensat rejsearrangement, jf. artikel 3, nr. 5), litra a), er en anden erhvervsdrivende end en transportør, der sælger en returbillet

Hvis du efter at have valgt og betalt for en rejseudrejse bestiller yderligere rejseudrejser til din rejse eller ferie gennem vores virksomhed/XY, er du IKKE omfattet af rettighederne gældende for pakkerejser efter direktiv (EU) 2015/2302.

Vores virksomhed/XY er derfor ikke ansvarlig for korrekt levering af de individuelle rejseudrejser. Ret henvendelse til den relevante tjenesteyder i tilfælde af problemer.

Hvis du bestiller yderligere rejseudrejser under samme besøg på vores virksomheds/XY's bestillingswebsted, bliver rejseudrejserne dog en del af et sammensat rejsearrangement. I så fald har XY som krævet efter EU-retten oprettet beskyttelse til at refundere dine betalinger til XY for ydelser, der ikke leveres som følge af XY's konkurs eller insolvens. Bemærk, at dette ikke sikrer refusion i tilfælde af den relevante tjenesteyders konkurs eller insolvens.

Flere oplysninger om beskyttelse mod konkurs eller insolvens [gives i form af et hyperlink]

Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger:

XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ. [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringselskab].

Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Bemærk: Denne beskyttelse mod konkurs eller insolvens dækker ikke aftaler med andre parter end XY, der kan udføres uanset XY's konkurs eller insolvens.

Direktiv (EU) 2015/2302 som gennemført i national ret [[LINK](#)]

Del C

Standardoplysningsskema i tilfælde af sammensatte rejsearrangementer, jf. artikel 3, nr. 5), litra a), hvor aftalerne indgås, mens den erhvervsdrivende (bortset fra en transportør, der sælger en returbillet) og den rejsende samtidig er fysisk til stede

Hvis du efter at have valgt og betalt for en rejseydelse bestiller yderligere rejseydelser til din rejse eller ferie gennem vores virksomhed/XY, er du IKKE omfattet af rettighederne gældende for pakkerejser efter direktiv (EU) 2015/2302.

Vores virksomhed/XY er derfor ikke ansvarlig for korrekt levering af de individuelle rejseydelser. Ret henvendelse til den relevante tjenesteyder i tilfælde af problemer.

Hvis du bestiller yderligere rejseydelser under samme besøg på eller kontakt med vores virksomhed/XY, bliver rejseydelserne dog en del af et sammensat rejsearrangement. I så fald har XY som krævet efter EU-retten oprettet beskyttelse til at refundere dine betalinger til XY for ydelser, der ikke leveres som følge af XY's konkurs eller insolvens. Bemærk, at dette ikke sikrer refusion i tilfælde af den relevante tjenesteyders konkurs eller insolvens.

XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringselskab].

Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Bemærk: Denne beskyttelse mod konkurs eller insolvens dækker ikke aftaler med andre parter end XY, der kan udføres uanset XY's konkurs eller insolvens.

[Websted, hvor direktiv (EU) 2015/2302, som gennemført i national ret, kan findes.]

Del D

Standardoplysningsskema for tilfælde, hvor den erhvervsdrivende, der formidler et online sammensat rejsearrangement, jf. artikel 3, nr. 5), litra b), er en transportør, der sælger en returbillet

Hvis du bestiller yderligere rejseydelser til din rejse eller ferie via dette link/disse links, er du IKKE omfattet af rettighederne gældende for pakkerejser efter direktiv (EU) 2015/2302.

Vores virksomhed/XY er derfor ikke ansvarlig for korrekt levering af disse yderligere rejseydelser. Ret henvendelse til den relevante tjenesteyder i tilfælde af problemer.

Hvis du bestiller yderligere rejseydelser via dette link/disse links senest 24 timer efter modtagelse af bestillingsbekræftelsen fra vores virksomhed/XY, bliver disse rejseydelser dog en del af et sammensat rejsearrangement. I så fald har XY som krævet efter EU-retten oprettet beskyttelse til at refundere dine betalinger til XY for ydelser, der ikke leveres som følge af XY's konkurs eller insolvens, og, om nødvendigt, din hjemtransport. Bemærk, at dette ikke sikrer refusion i tilfælde af den relevante tjenesteyders konkurs eller insolvens.

Flere oplysninger om beskyttelse mod konkurs eller insolvens [gives i form af et hyperlink]

Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger:

XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringsselskab].

Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Bemærk: Denne beskyttelse mod konkurs eller insolvens dækker ikke aftaler med andre parter end XY, der kan udføres uanset XY's konkurs eller insolvens.

Direktiv (EU) 2015/2302 som gennemført i national ret [[LINK](#)]

Del E

Standardoplysningsskema for tilfælde, hvor den erhvervsdrivende, som formidler et online sammensat rejsearrangement, jf. artikel 3, nr. 5), litra b), er en anden erhvervsdrivende end en transportør, der sælger en returbillet

Hvis du bestiller yderligere rejseydelser til din rejse eller ferie via dette link/disse links, er du IKKE omfattet af rettighederne gældende for pakkerejser efter direktiv (EU) 2015/2302.

Vores virksomhed XY er derfor ikke ansvarlig for korrekt levering af disse yderligere rejseydelser. Ret henvendelse til den relevante tjenesteyder i tilfælde af problemer.

Hvis du bestiller yderligere rejseydelser via dette link/disse links senest 24 timer efter modtagelse af bestillingsbekræftelsen fra vores virksomhed/XY, bliver disse rejseydelser dog en del af et sammensat rejsearrangement. I så fald har XY som krævet efter EU-retten oprettet beskyttelse til at refundere dine betalinger til XY for ydelser, der ikke leveres som følge af XY's konkurs eller insolvens. Bemærk, at dette ikke sikrer refusion i tilfælde af den relevante tjenesteyders konkurs eller insolvens.

Flere oplysninger om beskyttelse mod konkurs eller insolvens [gives i form af et hyperlink]

Ved at klikke på hyperlinket modtager den rejsende følgende oplysninger:

XY har oprettet beskyttelse mod konkurs eller insolvens hos YZ [den enhed, der er ansvarlig for beskyttelse mod konkurs og insolvens, f.eks. en garantifond eller et forsikringsselskab].

Rejsende kan henvende sig til denne enhed eller i givet fald denne kompetente myndighed (kontaktoplysninger, herunder navn, fysisk adresse, e-mailadresse og telefonnummer), hvis de nægtes ydelser som følge af XY's konkurs eller insolvens.

Bemærk: Denne beskyttelse mod konkurs eller insolvens dækker ikke aftaler med andre parter end XY, der kan udføres uanset XY's konkurs eller insolvens.

Direktiv (EU) 2015/2302 som gennemført i national ret [[LINK](#)]

BILAG III

Sammenligningstabel

Direktiv 90/314/EØF	Nærværende direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, nr. 1	Artikel 3, nr. 2), og artikel 2, stk. 2, litra a)
Artikel 2, nr. 2	Artikel 3, nr. 8)
Artikel 2, nr. 3	Artikel 3, nr. 9)
Artikel 2, nr. 4	Artikel 3, nr. 6)
Artikel 2, nr. 5	Artikel 3, nr. 3)
Artikel 3, stk. 1	Udgår
Artikel 3, stk. 2	Udgået, men hovedbestanddelene er indarbejdet i artikel 5 og 6
Artikel 4, stk. 1, litra a)	Artikel 5, stk. 1, litra f)
Artikel 4, stk. 1, litra b)	Artikel 5, stk. 1, litra h), artikel 7, stk. 2, litra d) og f), og artikel 7, stk. 4
Artikel 4, stk. 2, litra a)	Artikel 7, stk. 2
Artikel 4, stk. 2, litra b)	Artikel 5, stk. 3, og artikel 7, stk. 1 og 4
Artikel 4, stk. 2, litra c)	Udgår
Artikel 4, stk. 3	Artikel 9
Artikel 4, stk. 4	Artikel 10
Artikel 4, stk. 5	Artikel 11, stk. 2 og 3
Artikel 4, stk. 6	Artikel 11, stk. 2, 3 og 4, og artikel 12, stk. 3 og 4
Artikel 4, stk. 7	Artikel 13, stk. 5, 6 og 7
Artikel 5, stk. 1	Artikel 13, stk. 1
Artikel 5, stk. 2	Artikel 14, stk. 2, 3 og 4, og artikel 16
Artikel 5, stk. 3	Artikel 23, stk. 3
Artikel 5, stk. 4	Artikel 7, stk. 2, litra e), og artikel 13, stk. 2
Artikel 6	Artikel 13, stk. 3
Artikel 7	Artikel 17 og artikel 18
Artikel 8	Artikel 4
Artikel 9, stk. 1	Artikel 28, stk. 1
Artikel 9, stk. 2	Artikel 28, stk. 4
Artikel 10	Artikel 31
Bilag, punkt a)	Artikel 5, stk. 1, litra a), nr. i)
Bilag, punkt b)	Artikel 5, stk. 1, litra a), nr. ii)
Bilag, punkt c)	Artikel 5, stk. 1, litra a), nr. iii)

Direktiv 90/314/EØF	Nærværende direktiv
Bilag, punkt d)	Artikel 5, stk. 1, litra e)
Bilag, punkt e)	Artikel 5, stk. 1, litra a), nr. i)
Bilag, punkt f)	Artikel 5, stk. 1, litra a), nr. v)
Bilag, punkt g)	Artikel 5, stk. 1, litra b)
Bilag, punkt h)	Artikel 5, stk. 1, litra c), og artikel 10, stk. 1
Bilag, punkt i)	Artikel 5, stk. 1, litra d)
Bilag, punkt j)	Artikel 7, stk. 2, litra a)
Bilag, punkt k)	Artikel 13, stk. 2